
**HIRVIVAARA SUSIALUEELLA – PITÄISIKÖ
SUSILAUMAN ELINALUEILLA PITÄÄ KESKIMÄÄRÄISTÄ
KORKEAMPAA HIRVITIHEYTTÄ**

Kansalaisten näkemyksiä asiasta

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Forssa, 15.5.2012

Emmi Ikäheimo

FORSSA

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

Tekijä	Emmi Ikäheimo	Vuosi 2012
Työn nimi	Hirvivaara susialueella – Pitäisikö susilauman elinalueella pitää keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyö toteutettiin Luonto-Liiton susiryhmän toimeksiantona. Suomen riistakeskuksen toteuttama Suomen kansalaisille suunnattu kysely hirvistä ja hirvikannan hoidosta oli opinnäytetyötä aloitettaessa juuri sulkeutunut. Tiedossa oli, että kysely sisälsi myös susiin liittyviä kysymyksiä. Toimeksiantajan kanssa käydyissä keskusteluissa päädyttiin ottamaan yhteyttä hirvikyselyn kanssa työskenteleviin tutkijoihin. Neuvottelujen tuloksena päädyttiin sisällyttämään opinnäytetyöhön Suomen riistakeskuksen tekemän kyselyaineiston analysointia ja siitä saatuja tuloksia käytettäisiin kahdelle alueelliselle riistanneuvostolle teetetävän kyselyn pohjana. Hirvikyselyaineistosta valittiin tutkittavaksi kehitysehdotukseksi seuraava: ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä.”

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella, miten eritaustaiset ihmiset suhtautuvat kehitysehdotukseen ja millaisia perusteluita he ovat mielipiteillensä antaneet. Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kahdelle alueelliselle riistanneuvostolle toteutettavan kyselyn avulla millaisia tulkintoja neuvostojen jäsenillä oli Suomen riistakeskuksen hirvikyselystä saaduista tuloksista. Kyselyn tavoitteena oli myös tiedustella, millaisiin kansalaisten vastausten erojen taustalla oleviin seikkoihin riistanneuvostot tai jotkin muut tahot voisivat pyrkiä vaikuttamaan ja millä tavoin.

Teoriaosuudessa tarkastellaan Suomen riistakeskuksen toimintaa, hirvien ja ihmisten sekä susien ja ihmisten välistä historiaa Suomessa. Käsiteltävät aiheet luovat pohjan kansalaisten hirvikyselyyn esittämien vastausten ymmärtämiselle. Opinnäytetyössä käytettiin kahta aineistoa, Suomen riistakeskuksen hirvikyselyaineistoa sekä alueellisille riistanneuvostoille teetetyn kyselyn aineistoa. Aineistoista saatujen tulosten perusteella maanomistajat, jotka eivät metsästä hirviä suhtautuvat kehitysehdotukseen luoduista ryhmistä negatiivisimmin. Lisäksi alueellisten riistanneuvostojen tiedottamisen hirvi- ja susiasioista koettiin olevan tärkeää.

Avainsanat hirvikanta, susikanta, susivahingot, metsästys, metsänomistus

Sivut 53 s. + liitteet 4 s.

FORSSA
Degree programme in Sustainable Development

Author	Emmi Ikäheimo	Year 2012
Subject of Bachelor's thesis	Beware of elks in wolf area – Should there be higher than average moose density in wolf area	

ABSTRACT

This Bachelor's thesis was accomplished as a commission of Luonto-Liitto's susiryhmä. When doing this Bachelor's thesis started, the query about moose and conservation of the moose portfolio for citizens by Finland's game centre had just closed. It was known that the query included also questions about wolves. In conversation with the principal it was settled on contacting the researchers who were working with the query. As a result of negotiations it was decided that analysing of some questions from Finland's game centre's query would be included in the Bachelor's thesis. The results of analyses would be used as a base for query for two areal game councils. This suggestion was chosen to be examined: "In areas, where a wolf pack lives, the target would be to keep higher than average moose density."

The aim of this Bachelor's thesis was to analyse how people with different backgrounds respond to the improvement suggestion and what kind of reasonings they gave for their opinions. It was also aimed to find out what kind of interpretations the members of two areal game councils had from the results from Finland's game centre's query. This was carried out with a query for these areal game councils. The aim of this query was also to inquire what kind of matters there were behind differences of citizens' answers which the game councils or some other quarters could try to impact and how.

In the theory part subjects of Finland's game centre's activity, history between the moose and the human and wolves and the human in Finland is treated. The dealt subjects make a ground of understanding the answers made by citizens for the moose query. Two data were used for this Bachelor's thesis: Finland's game centre's moose query and a query for two areal game councils. According to the results from the data, from the created groups landowners who do not hunt moose reacted most negatively for the improvement suggestion. Besides it was found out that informing of areal game councils about moose and wolves matters were considered important.

Keywords moose population, wolf population, wolf damages, hunting, forest ownership

Pages 53 p. + appendices 4 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	SUOMEN RIISTAKESKUS.....	2
2.1	Yleistä.....	2
2.2	Suomen riistakeskuksen tehtävät	2
2.3	Suomen riistakeskuksen hallinto.....	2
3	HIRVEN JA IHMISEN VÄLISESTÄ HISTORIASTA SUOMESSA.....	3
3.1	Metsätuhot ja liikenneonnettomuudet	4
3.2	Hirvenmetsästyksen historia ja hirvikannan vaihtelu.....	4
3.2.1	Hirvien salametsästys	6
3.2.2	Hirvikoirien käyttö metsästyksessä	7
3.2.3	Hirvikoirat ja sudet	8
4	SUDEN JA IHMISEN VÄLISESTÄ HISTORIASTA SUOMESSA	11
4.1	1800-luvun lapsisurmat	11
4.2	Sudet hävitetään Suomesta.....	12
4.3	Susi rauhoitetaan	12
4.4	Poikkeusluvut	13
4.5	Sudet Suomessa tänä päivänä.....	14
4.5.1	Luonto-Liiton susiryhmä.....	15
4.5.2	Susien salakaadot.....	15
4.6	Susien tekemät vahingot.....	16
4.7	Hirvi susien saaliina	17
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	17
5.1	Mitä tutkitaan	17
5.2	Tutkimuskysymykset	18
5.3	Tutkimuksen toteutus	18
6	OPINNÄYTETYÖN AINEISTO JA MENETELMÄT	20
6.1	Aineisto	20
6.1.1	Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille.....	20
6.1.2	Alueellisten riistaneuvostojen kysely	20
6.2	Käytetyn menetelmän kuvaus	21
7	TULOKSET	22
7.1	Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille	22
7.2	Intressiryhmät.....	24
7.2.1	Metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä.....	25
7.2.2	Metsänomistaja, joka myös metsästä hirviä	27
7.2.3	Hirvenmetsästäjä, joka ei omista maata	29

7.2.4	Ei-metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä	30
7.3	Alueellisten riistaneuvostojen kysely	32
7.3.1	Perustiedot	32
7.3.2	Vastausten jakautuminen ryhmien sisällä	32
7.3.3	Vastausten jakautuminen intressiryhmien välillä	34
7.3.4	Riistaneuvostojen vaikutusmahdollisuudet	35
7.3.5	Muiden tahojen vaikutusmahdollisuudet	37
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	38
8.1	Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille	38
8.1.1	Metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä	38
8.1.2	Metsänomistaja, joka myös metsästä hirviä	39
8.1.3	Hirvenmetsästäjä, joka ei omista maata	39
8.1.4	Ei-metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä	40
8.2	Alueellisten riistaneuvostojen kysely	41
8.3	Yhteenveto	43
8.3.1	Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille	43
8.3.2	Alueellisten riistaneuvostojen kysely	44
9	POHDINTA OPINNÄYTETYÖPROSESSISTA JA OMASTA OPPIMISESTA... ..	44
9.1	Esille tulleet ongelmat ja huomiot	44
9.2	Oma oppiminen	45
	LÄHTEET	47

- Liite 1 Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisille riistaneuvostoille toteutetun kyselyn saateviesti
- Liite 2 Kysely Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisille riistaneuvostoille

1 JOHDANTO

Paljonko Suomeen mahtuu hirviä? Entä susia? Tähän kysymykseen antaa Suomessa vastauksen pääasiassa ihminen molempien kantoja säätelemällä. Historian kuluessa suomalaiset ovat vaikuttaneet rajusti hirvien ja susien kannanvaihteluihin, välillä jopa hävittäneet ne lähes kokonaan Suomesta. Yhteydet, ongelmat ja ongelmien ratkaisut hirvieläin- ja susikantojen hoidossa ovat ajankohtaistuneet Länsi-Suomessa susien levittäytyessä alueelle. Opinnäytetyön aiheen tutkimiseen vaikutti erityisesti ajankohtaisuus. Lisäksi aihe liittyy yhteen kestävä kehityksen ulottuvuuksista, ekologiseen kestävyYTEEN.

Aiheen tekee ajankohtaiseksi se, että vuonna 2011 maa- ja metsätalousministeriö käynnisti hirvikannan hoitosuunnitelman valmistelun. Hoitosuunnitelman valmistelusta vastaa Suomen riistakeskus vuoden 2012 loppuun saakka kestävässä projektissa. Osana projektia Suomen riistakeskus toteutti syksyllä 2011 kansalaisille hirvikannan hoitoa käsittelevän kyselyn (Suomen riistakeskus n.d.a). Kyselyssä muun muassa esiteltiin hirvikannan hoitoon liittyviä kehitysehdotuksia ja yksi näistä ehdotuksista kuului seuraavasti: ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä.”

Opinnäytetyössä tarkastellaan tähän kehitysehdotukseen liittyviä vastauksia sekä niiden perusteluita. Tavoitteena oli saada selville, miten eritaustaiset ihmiset suhtautuvat kehitysehdotukseen ja millaisia perusteluita he ovat mielipiteillensä antaneet. Tämän lisäksi Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisen riistaneuvon jäsenille toteutettiin kysely, jonka tavoitteena oli selvittää heidän tulkintojaan Suomen riistakeskuksen kansalaiskyselystä saatuihin tuloksiin. Lisäksi kyselyn tavoitteena oli tiedustella riistaneuvostojen jäseniltä, miten ja millaisiin vastausten erojen taustalla oleviin seikkoihin riistaneuvostot tai jotkin muut tahot voisivat pyrkiä vaikuttamaan.

Työn tuloksista hyötyvät eri tahot. Saatuja tuloksia voidaan hyödyntää alueellisten riistaneuvostojen toiminnassa sekä hirvi- ja susiasioiden parissa työskentelevien tutkijoiden työssä. Työn toimeksiantaja Luonto-Liiton susiryhmä voi hyödyntää saatuja tuloksia Suomen susien hyväksi tekemässään työssä.

2 SUOMEN RIISTAKESKUS

2.1 Yleistä

Suomen riistakeskus aloitti toimintansa 1.3.2011, kun Metsästäjien Keskusjärjestö ja 15 riistanhoitopiiriä yhdistettiin. Suomen riistakeskuksen tavoitteena on edistää kestävästä riistataloutta, tukea riistanhoitoyhdistyksen toimintaa ja huolehtia riistapolitiikan toimeenpanosta sekä vastata sille säädetyistä julkisista hallintotehtävistä. Riistakeskus toimii maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla, mutta on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, eli sen toiminta perustuu erityiseen lakiin tai asetukseen. (Suomen riistakeskus 2011a.) Hirvi ja susi ovat molemmat metsästyslain (615/1993) 5 §:n ensimmäisen momentin ensimmäisen kohdan mukaan riistalajeja ja kuuluvat siten Suomen riistakeskuksen toiminnan alle.

2.2 Suomen riistakeskuksen tehtävät

Suomen riistakeskuksen tehtävät määrittelee riistahallintolaki (158/2011). Riistahallintolain mukaan tehtävät on jaoteltu niin julkisiin hallintotehtäviin, kuin muihin tehtäviin. Julkisia hallintotehtäviä on kuusi ja niihin sisältyvät muun muassa riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvalvojen nimittäminen, ohjaus ja valvonta, sekä riistanhoito- ja pyyntilupamaksut. (Suomen riistakeskus 2011b.)

Suurin osa Suomen riistakeskuksen julkisiin hallintotehtäviin kuuluvista asioista kuuluu metsästyslain mukaisiin lupa-asioihin, eli lupahallintoon. Lupaasiat hoidetaan riistakeskuksen aluetoimistossa. Esimerkkejä lupahallintoasioista ovat riistaeläinten rauhoituksesta poikkeaminen ja hirven metsästystä koskevien pyyntilupahakemusten käsittely ja pyyntilupapäätöksen tekeminen. (Suomen riistakeskus 2011b.)

Muita Suomen riistakeskuksen tehtäviä on riistahallintolain mukaan 12. Näitä ovat esimerkiksi kestävä, turvallisen ja eettisesti hyväksyttävän metsästyksen edistäminen, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisen edistäminen ja riistaeläinkantojen tilan, kehityksen, kestävyuden ja elinvoimaisuuden seuraaminen sekä näihin liittyvien toimintojen kehittäminen yhdessä tutkimuksen kanssa. (Suomen riistakeskus 2011b.)

2.3 Suomen riistakeskuksen hallinto

Suomen riistakeskuksen ylin päättävä toimielin on hallitus. Hallitukseen kuuluu henkilöitä, jotka edustava riistanhoitomaksuja maksaneita henkilöitä, maa- ja metsätalousministeriön, riistantutkimuksen, maa- ja metsätalouden kannalta valtakunnallisesti merkittävän järjestön edustaja sekä Suomen riistakeskuksen henkilöstön edustaja. (Suomen riistakeskus 2011c.) Puheenjohtajan

sekä varapuheenjohtajan nimittää maa- ja metsätalousministeriö valtakunnallisen riistaneuvoston esittämistä jäsenistä (RHL 3.1. §).

Suomen riistakeskuksen yhteydessä toimii valtakunnallinen riistaneuvosto, joka on riistapolitiikkaa tukeva valtakunnallinen strateginen toimielin. Valtakunnallisen riistaneuvoston tehtävänä on käsitellä riistataloutta koskevia asioita, kuten lisätä valtakunnan tasolla suurpetopolitiikkaan liittyvää avointa ja vuorovaikutteista sidosryhmäyhteistyötä ja erilaisten intressien yhteensovittamista. Myös valtakunnallisen riistaneuvoston jäsenet nimittää maa- ja metsätalousministeriö. (Suomen riistakeskus 2011d.)

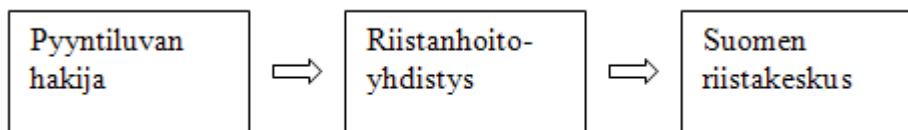
Valtakunnan tasolla toimivan riistaneuvoston lisäksi Suomen riistakeskuksen toiminta jakautuu toiminta-alueisiin. Näissä toiminta-alueissa on jokaisessa oma aluetoimisto, aluekokous sekä alueelliset riistaneuvostot. (Suomen riistakeskus 2011e.) Alueelliset riistaneuvostot ovat alueellisia riistapolitiikkaa tukevia strategisia toimielimiä. Niiden tehtävänä on käsitellä riistataloutta koskevia asioita, sekä tukea, ohjata, edistää ja avustaa Suomen riistakeskuksen aluetoimiston toimintaa muissa, kuin julkisissa hallintotehtävissä ja henkilöstöhallinnossa. (Hanhineva 2011, 8.) Esimerkki alueellisten riistaneuvostojen toiminnasta on hirvieläinpolitiikkaan ja suurpetopolitiikkaan liittyvän avoimen ja vuorovaikutteisen sidosryhmäyhteistyön, sekä erilaisten intressien yhteensovittamisen lisääminen (Suomen riistakeskus 2011f).

Alueellisia riistaneuvostoja on 15 ympäri Suomea ja niihin kuuluu monien eri sidosryhmien edustajia. Riistaneuvostoihin kuuluvat ELY-keskuksen, metsäkeskuksen, maakuntaliiton ja maanomistajajärjestöjen edustajat, sekä kuusi riistanhoitoyhdistyksen aluekokousten esittämää jäsentä. (Hanhineva 2011, 8.)

3 HIRVEN JA IHMISEN VÄLISESTÄ HISTORIASTA SUOMESSA

Hirvi on Suomen hirvieläimistä yleisin, laajimmalle levinnyt ja riistalajina arvostetuin. Se on lihantuotannollisesti myös tärkein riistaeläimemme ja sen levinneisyys kattaa koko maan. Hirvikannan kokoa säädellään pyyntiluvanvaraisella metsästyksellä. (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2011; Lyytinen, sähköpostiviesti 13.5.2012.)

Pyyntilupamenettely toimii niin, että metsästäjät, metsästysseura tai -seurue hakevat paikalliselta riistanhoitoyhdistykseltä hirvenpyyntilupaa tai -lupia. Riistanhoitoyhdistys lähettää pyyntilupahakemukset ja omat lausuntonsa hakemuksista Suomen riistakeskukselle, joka myöntää lopulliset pyyntiluvat (kuvio 1, s. 4). Metsästyslaki määrää, että pyyntiluvat on myönnettävä niin, ettei hirvikanta vaarannu metsästyksen johdosta ja että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisina. (Suomen riistakeskus 2011g.)

Kuvio 1. Pyyntilupahakemuksen eteneminen

Pyyntilupien myöntämiseen vaikuttaa myös alueen hirvitiheys, joka kertoo, kuinka monta hirveä tuhannella hehtaarilla esiintyy. Alueelliset hirvitiheystavoitteet Suomen riistakeskukselle asettaa maa- ja metsätalousministeriö. Valtakunnallinen hirvitiheystavoite Suomessa on 2–4 hirveä tuhatta hehtaaria kohden. (Suomen riistakeskus n.d.b; Maa- ja metsätalousministeriö 2012a.)

Hirvikannan säätely pyyntiluvanvaraisella metsästyksellä on perusteltua, sillä hirvikanta on vaihdellut hyvin paljon kuluneiden vuosien aikana. Hirvikantaan vaikuttavat ihmisen lisäksi monet muut tekijät, kuten pedot ja ruokatilanne, mutta suurin osa hirvien kuolemista johtuu metsästyksestä (Härkönen 2006, 98).

3.1 Metsätuhot ja liikenneonnettomuudet

Hirvet aiheuttavat vuosittain miljoonien eurojen metsätuhot. Vuonna 2010 metsänomistajille maksettiin 2,97 miljoonan euron korvaukset hirvien aiheuttamista metsätalousvahingoista. Luku oli lähes puolet pienempi, kuin vuonna 2009, jolloin korvaussumma kohosi 5,6 miljoonaan euroon. Korvaukset maksetaan varoista, joita kerrytetään hirvenmetsästäjiltä kerätyillä pyyntilupamaksuilla. Näitä varoja käytetään myös hirvieläinten tutkimukseen, vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja kannan seurantaan. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011a.)

Hirvien aiheuttamat onnettomuudet liikenteessä ovat vuoden 2004 jälkeen pysyneet alle kahdessa tuhatta onnettomuudessa vuosittain. Vuonna 2010 hirvien aiheuttamia liikenneonnettomuuksia oli 1302 kappaletta, mutta yhtään ihmistä ei menehtynyt hirvikolareissa. Vuonna 2009 menehtyneitä oli viisi. Hirvionnettomuudet maksoivat yhteiskunnalle vuonna 2010 jopa 30 miljoonaa euroa. (Liikennevirasto 2011, 10, 15.) Hirvieläinten aiheuttamia liikennevahinkoja ei enää korvata hirvenmetsästäjien valtiolle maksettavista pyyntilupamaksuista. Syy tähän on se, että hirvieläinten aiheuttamille liikennevahingoille voidaan hankkia vakuutus. (Maa- ja metsätalousministeriö n.d.)

3.2 Hirvenmetsästyksen historia ja hirvikannan vaihtelu

Suomi siirtyi vuonna 1809 Venäjän alaisuuteen, jolloin Ruotsin vallan aikaiset metsästyssäädökset menettivät merkityksensä. Tämä johti salametsästyks-

sen ja ryöstöpyynnin yleistymiseen, yhdessä tuliaseiden kehittymisen kanssa tilanteesta seurasi melkein hirven sukupuutto Suomessa. (Rannikko, Hiedanpää, Pellikka, Ratamäki, Härkönen & Salmi 2011, 79.) Hirvien lukumäärän putoamiseen 1800-luvun alussa vaikutti myös petokantojen suuruus (Kairikko 2006, 15).

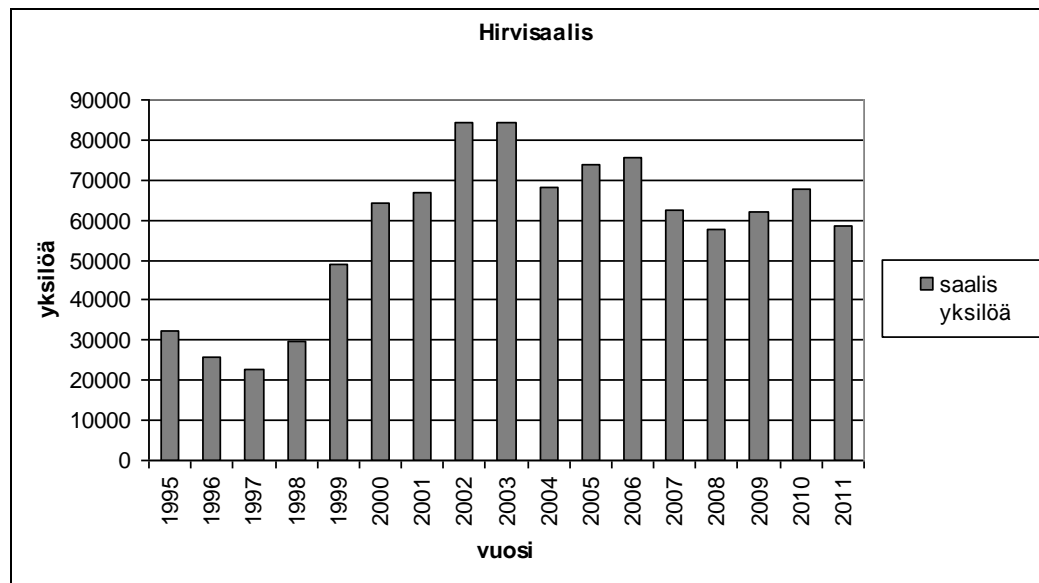
Hirvikannan annettiin pudota ilman minkäänlaista säätelyä aina vuoteen 1868 saakka, jolloin hirvi rauhoitettiin täysin koko maassa uuden metsästysasetuksen astuessa voimaan. Rauhoituksen jälkeen hirvikanta alkoi kasvaa hyvin hitaasti ja vuonna 1898 metsästysasetus uudistettiin ja säädettiin, että hirven metsästys on koko maassa toistaiseksi kiellettyä. (Kairikko 2006, 15–16.) Rauhoituksen lisäksi hirvikannan kasvuun vaikutti myös se, että 1800-luvun loppupuolella suurpetojen kannat Suomessa romahtivat voimakkaan metsästyksen seurauksena. Niin suurpedoista, kuin ketuistakin maksettiin tuohon aikaan tapporahaa valtion varoista. (Rannikko ym. 2011, 79, 84).

Vuoden 1898 asetukseen sisältyi kuitenkin poikkeuslupa, jonka mukaan hirvirikkailla yli 1 500 hehtaarin alueilla voitiin harjoittaa hirvenmetsästystä. Hirvenmetsästyslupia myönnettiin vain Viipurin lääniin, kunnes vuonna 1905 annettu asetusta säätettiin, että hirvilupia voidaan myöntää myös viiteen eri kihlakuntaan. Luvanvaraisen hirvenpyynnin lisäksi salametsästys lisääntyi Venäjän tsaarinvallan kukistuttua vuonna 1917. Hirvi rauhoitettiin uudelleen vuonna 1923 koko maassa Petsamo lukuun ottamatta. Hirvi oli rauhoitettu seuraavat 10 vuotta. Uusi hirviasetus annettiin vuonna 1934, jolloin myös uusi metsästyslaki tuli voimaan. Siinä määrättiin hirven metsästysajaksi lokakuun 16. ja 25. päivän välinen aika. (Kairikko 2006, 15–21.)

Hirvikannan elpymisestä huolimatta maan vuotuiset kaatomäärät pysyivät alle tuhannen hirven 1930-luvulla. Talvisodan aikana kaatolupia myönnettiin yli 3 000 ja ensimmäisen kerran 5 000 kaatoluvan määrä ylitettiin vuonna 1957. Vuonna 1962 metsästyslakia uudistettiin ja siinä hirvenmetsästysaikaa pidentettiin niin, että Pohjois-Suomessa hirviä sai pyytää 16.10.–30.11. Siihen mennessä ennätyselliset 11 107 hirvilupaa myönnettiinkin vuonna 1966. Kaatomääriä jouduttiin kuitenkin taas pienentämään 1960-luvun lopulla hirvikannan alkaessa taantua. (Valtion ympäristöhallinto 2010.)

Kannan taantuminen ei kestänyt montaa vuotta, sillä jo 1970-luvulla hirvikanta lähti suureen kasvuun ja esimerkiksi vuonna 1984 kaatolupia annettiin hiukan alle 76 000. Lupia jouduttiin kuitenkin myöhemmin vuosina vähentämään, sillä 1990-luvulla hirvikanta alkoi taas laskea. Hirvien määrä kuitenkin moninkertaistui 2000-luvulla ja vuonna 2002 Suomessa kaadettiin ennätyselliset 84 526 hirveä. (Valtion ympäristöhallinto 2010.) Vielä vuonna 2003 hirvisaalis oli yli 80 000 (kuvio 2, s. 6), sen jälkeen hirvisaalisuudet ovat pysytelleet vuosittain 57 000–75 000 hirvessä (Metsästäjien Keskusjärjestö & Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2011.). Syksyn 2010 hirviijahtien jälkeen hirvikannan koko oli 88–104 000 hirveä (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2010). Hirviä kaatui 58 000 syksyn 2011 jahdeissa. Kaatojen

jälkeen hirvikannan koko oli valtakunnallisesti asetetuissa rajoissa, eli 2–4 hirveä tuhatta hehtaaria kohden. (Maa- ja metsätalousministeriö 2012a.)

Kuvio 2. Hirvisaalismäärä vuosina 1995–2011 (Metsästäjien Keskusjärjestö & Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2011).

3.2.1 Hirvien salametsästys

Hirvien salametsästystä on harjoitettu 1800-luvun jälkeenkin, sillä myös 1900-luvun alkuvuosina hirvikannan kehitystä uhkasi salametsästys. Metsästyseurat alkoivat toimia laitonta metsästystä vastaan ja merkittävimmän työn salametsästystä vastaan teki Suomen Metsästysyhdistys. Se palkkasi metsästyksenhoitonneuvoja, jotka muun muassa saattoivat salametsästäjiä käräjille ja valvoivat riistakauppaa. Näiden neuvojen lisäksi Suomen Metsästysyhdistys palkkasi muutamana vuotena poliiseja selvittämään hirvien salakaatoja. Metsästyksenhoitonneuvojen uurastuksesta huolimatta hirvien salametsästys paisui hyvin laajamittaiseksi taas 1930-luvun lopulla ja 1940-luvulla. (Kairikko 2006, 17–18, 24.)

1800-luvulla ja 1900-luvulla salametsästyksellä oli näkyvä vaikutus hirvikantaan. Nykyisinkin hirven salakaatoja tapahtuu, mutta Jukka Bisi kertoo MTV3:n nettisivuilla 8.4.2011 ilmestyneessä uutisessa, ettei salametsästyksellä ole vaikutusta hirvikantaan, sillä sitä pyritään muutenkin hallitsemaan laajalla metsästyksellä. Vuonna 2011 valtion metsissä tapahtuneita hirvieläimiin kohdistuneita salakaatotapauksia kirjattiin 22 kappaletta ja edellisvuonna 17. Vuonna 2009 vastaava luku oli 24. Salametsästäjät jäävät kuitenkin harvoin kiinni ja todellinen salakaatoluku on Metsähallituksen arvion mukaan satoja hirviä valtion mailla vuosittain. (MTV3 2011; Metsähallitus 2012.)

Salametsästystä valvovat Metsähallituksen erätarkastajat yhdessä viranomaisien kanssa (Metsähallitus 2011). Hirven salakaataminen ilman pyyntilupaa voidaan tulkita rikoslain (39/1889) 48. a luvun 1 §:n tai 1a §:n mukaan metsästysrikokseksi tai törkeäksi metsästysrikokseksi. Törkeäksi hirven salakaatamisen voi tehdä se, että hirven kaatamisella tavoitellaan huomattavaa taloudellista merkitystä. Metsästysrikoksesta voi saada sakkoja tai kaksi vuotta vankeutta. Törkeästä metsästysrikoksesta tekijä voidaan tuomita vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi vankilaan. Lisäksi tekijä määrätään metsästyskieltoon vähintään kolmeksi vuodeksi. (RikosL 48a: 1.1, 2 §, 1 a.1, 3 § & 6.1. §). Toukokuussa 2010 voimaan tullessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen liitteessä Salakaadetun hirven ohjeelliseksi arvoksi on asetettu nuoresta hirvestä 1 500 euroa ja aikuisesta minimissään 2 400 euroa (MMM 241/2010).

3.2.2 Hirvikoirien käyttö metsästyksessä

Hirvenmetsästystapoja on monia, sillä kehitettyjä jahtimuotoja voi tilanteen mukaan muunnella. Nämä jahtimuodot ovat: ajoketjumetsästys, vahtimalla metsästys sekä koirien avulla metsästys. (Luonnossa.net n.d.) Ajoketjumetsästyksen idea on, että rinnakkain ketjussa kulkevat metsästäjät pitävät ääntä ja yrittävät ajaa hirvet kohti passissa seisovia metsästäjiä. Vahtimalla metsästämisessä metsästäjät väijyvät hirviä ruokintapaikkojen ja riistapeltojen läheisyydessä tai metsästystorneissa. (Metsästysinfo n.d.) Koiralla metsästettäessä voidaan käyttää kahta eri menetelmää: vapaana olevaa haukkuvaa koiraa tai hihnassa olevaa koiraa (Halonen 2006a, 199; Halonen 2006b, 203). Mikäli metsästyksessä käytettävä koira juoksee vapaana, on huomioitava, ettei sitä saa pitää irti toisen alueella ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa. Kuitenkin mikäli koira metsästyksen aikana poikkeaa vieraalle alueelle, on alueen omistajan tai metsästysoikeuden haltijan annettava ajon tai haukun jatkua häiriintymättä puolen tunnin ajan. (MetsästysL 53.1. §, 53.2. §.)

Ensimmäiset pyyntikoirat olivat pohjoisten pyyntimiesten käyttämät veto-koirat. Koirien tehtävänä oli vainuta ja paikallistaa hirvet. Vasta sotavuosien 1939–1944 jälkeen yleistyi pysäyttävien ja haukkuvien hirvikoirien käyttö suomalaisessa hirvenmetsästyksessä. Haukkuvan hirvikoiran on tarkoitus paikallistaa hirvi ja sitten pitää se aloillaan haukkumalla. Mikäli hirvi saa osuman, mutta pakenee paikalta, hirvikoiraa käytetään myös haavakon etsimisessä. Haukkuvien ja pysäyttävien koirien lisäksi ajoketjumetsästyksen apuna saatetaan käyttää ajavaa koiraa. (Halonen 2006c, 109; Halonen 2006d, 118, 122.) Metsästysasetuksen (666/93) 12 §:n mukaan hirvenmetsästyksessä käytetyn ajavan koiran säkäkorkeus ei saa ylittää 28 senttimetriä.

Metsästäjät paikallistavat koiran ja hirven haukun perusteella tai koiratutkan avulla. Koiratutkia on esimerkiksi GPS-paikantimella toimivia. Jotkin GPS-pannoista toimivat niin, että koiran ohjaaja saa tiedot koiran sijainnista lähet-

tämällä SIM-kortilla varustettuun seurantapantaan tekstiviestin. Vastausviestissä kerrotaan esimerkiksi koiran kulkunopeus, sijainti, kulkusuunta ja kulkeuma reitti. Seurantapantoihin voi asettaa myös haukku- tai seisontahälytyksen. (Ultracom Oy n.d, 7, 9, 12, 13.)

Hirvenmetsästyksessä voidaan käyttää myös hihnakoirametsästystä, jolloin koira on kytkettynä lyhyeen hihnaan ja metsästäjä kulkee sen kanssa vastatuuleen alueella, jolla hirvien oletetaan olevan. Tässäkin metsästystavassa koira käytetään hirvien paikallistamiseen. Hirven paikallistuttua, koiran pitäisi jäädä käskystä hiljaisena paikalleen makaamaan siksi ajaksi, kun metsästäjät surmaavat hirven. (Halonen 2006b, 203–204.)

Hirvikoirasta saa suurimman hyödyn koirattomaan metsästyksen verrattuna alueilla, joilla hirvikannan tiheys on alhainen. Hirvien ollessa harvassa koiran tarkka hajuaisti ja laajahakuisuus ovat merkittäviä apuja hirven löytämisessä. Hirvitiheyden lisäksi koiran käytön hyödyllisyyttä hirvenmetsästyksessä voidaan mitata myös suoraan kaadettujen hirvien määrällä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) keräämien hirvihavaintokorttien perusteella. Hirvihavaintokortteihin täytetään muun muassa metsästyksen osallistuneiden metsästäjien ja koirien lukumäärä, päivittäin havaittujen hirvien määrä, metsästystapa sekä arvio metsästyksen jälkeen alueelle jäävästä hirvikannasta. (Ruusila 2006a, 116; Ruusila 2006b, 72, 74.)

2000-luvun hirvihavaintokorttiaineistojen mukaan yleisintä hirvikoiran käyttö on Keski-Suomen riistanhoitopiirin alueella. Siellä hirvikoiraa käyttävät noin 90 prosenttia hirviseuroista ja -seurueista. Etelä-Hämeessä ja Kymissä vain noin puolet hirviporukoista käyttää metsästysapuna hirvikoiraa. Koiran käyttö on selvästi yleistynyt Suomen hirvijahdeissa vuoden 1996 jälkeen. Jahtiporukoista keskimäärin seitsemällä kymmenestä onkin hirvikoira metsästyksen apuna. (Halonen 2006a, 199.)

3.2.3 Hirvikoirat ja sudet

Kuten edellisessä luvussa todettiin, hirvikoirien käyttö suomalaisessa hirvenmetsästyksessä yleistyi vasta vuoden 1944 jälkeen. Noina aikoina susi oli muiden suurpetojen tavoin rankan metsästyksen kohteena, sillä vuoden 1934 laissa säilyi jokaisen kansalaisen oikeus ryhtyä suurpetojen surmaamiseen missä ja milloin vain. Suden suojele aloitettiin vasta vuonna 1973, kun se rauhoitettiin poronhoitoalueen ulkopuolella. (Rannikko ym. 2011, 84, 86). Näin ollen koirien käyttö hirvenmetsästyksessä yleistyi Suomessa aikana, jolloin metsät olivat tyhjinä susista, eikä susien aiheuttamiin metsästyskoiravahinkoihin ollut totuttu.

Tänä päivänä yksi kipeimmistä metsästyksen ja riistanhoidon konflikteista onkin susien aiheuttamat metsästyskoirien kuolemat (Pitkänen 2011, 44). Vuonna 2011 susien tiedetään tappaneen 19 koira. Vuonna 2010 luku oli 26

ja vuonna 2006 sudet aiheuttivat 56 koiravahinkoa. Susien tekemät koiravahingot ovat siis vähentyneet kuluneiden vuosien aikana. (Suomen luonnon-suojeluliitto 2012.) Suurin osa suden aiheuttamista koiravahingoista tapahtuu metsästystilanteissa, kun susi käy metsästyskoiran kimppuun. Sudet vievät koiria myös pihoista. (Norberg, Kojola & Härkönen 2010, 61.)

Vuositasolla tarkasteltuna koiravahingot jäävät hyvin pienilukuisiksi, mutta paikallisesti tarkasteltuna ongelma on merkittävä. Pelko koiran kimppuun hyökkäävästä sudesta on joillain susialueilla johtanut jopa siihen, että koirien käytöstä metsästyksessä on luovuttu. Monet koiranomistajat eivät myöskään ole uskaltaneet viedä koiriaan Itä-Suomessa järjestettyihin koirakokeisiin. (Jokinen, Laaksonen, Ovaskainen, Salminen, Salo, Säynevirta, Vilka & Manninen 2009, 19.)

Susien tekemät koiriin kohdistuvat hyökkäykset saattavat usein johtua siitä, että susi puolustaa reviiriään. Reviirille tunkeutuvia koira-eläimiä susi voi pitää kilpailijoina, jotka on tapettava. Koira saatetaan nähdä myös saaliseläimenä. (Jokinen ym. 2009, 19.) Ilpo Kojolan ja Juha Kuittisen (2002, 498) tekemässä tutkimuksessa todetaan, että etenkin pihasta viedyt koirat joutuvat usein suden syömäksi. Näiden pihavierailujen takana on yleensä nuori yksinään kulkeva susi. Vastaavasti metsästystilanteissa koirien kimppuun hyökkää yleensä kaksi tai useampia susia.

On kuitenkin muistettava, että sudet eivät ole ainoa metsästyskoiravahinkoja aiheuttava tekijä. Metsästyskoirat saattavat nimittäin jäädä metsästystilanteen aikana auton alle, kuolla harhaluotiin tai kuolla muuten tapaturmaisesti metsästystilanteessa. Tapaturmia on lähes mahdoton ennaltaehkäistä, mutta keinoja susien aiheuttamien koiravahinkojen torjumiseen on. Koiralle voidaan pukea Suomessa kehitetty hukkaliivi (kuva 1, s. 10), joka antaa sudelle sähköiskun sen purressa liivin läpi. Ruotsissa on lisäksi kehitetty liivi, jonka selkäpuolella on piikkejä. Nämäkään suojavarusteet eivät anna täyttä turvaa susien hyökkäystä vastaan. Vastaavasti pihoilla olevien koirien paras suoja on vankka ja tarpeeksi korkea piha-aitaus. (Metsähallitus 2009a.)

Kuva 1. Piirroskuva hukkaliivistä koiran päällä museotietokanta Kantapuun mukaan (Kantapuu n.d.).

Metsästyskoirien ja susien kohtaamisia metsässä voidaan ehkäistä myös Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) susipuhelimen avulla. Susipuhelimen oli vuonna 2011 auki ajalla 1.9.–31.12. Koiran kanssa metsästävä saattoi soittaa palveluun ja tiedustella pannoitettujen susien liikkeitä jahtialueella. Kevättalvella 2011 RKTL pannoitti 16 sutta GPS-lähettimellä varustetulla pannalla. Kaikista susista ei kuitenkaan saatu lähetystietoja pannoitusten jälkeen. (Maa- ja metsätalousministeriö 2011b.) Vuoden 2012 helmikuussa RKTL aloitti susien pannoittamisen kahdesta vuoden 2011 pennusta. Näiden yksilöiden lisäksi tutkimuslaitoksen tarkoituksena oli varustaa muitakin Keski- ja Itä-Suomen susia lähetinpannalla. (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2012a.)

Mikäli kaikista ennaltaehkäisykeinoista huolimatta susi surmaa metsästyskoiran, voi koiran omistaja hakea korvausta valtiolta. Koiran arvon määrittämiseen vaikuttaa moni seikka, esimerkiksi koiran metsästyskoulutus, näyttely- ja koetulokset sekä valionarvo. Huomioitavaa on, ettei korvausta makseta vahingosta, jonka on aiheuttanut metsästyksen kohteena ollut suurpeto pyynnissä mukana olleelle koiralle pyynnin aikana. (Pitkänen 2011, 44.) Koiralle

on myös hyvä ottaa oma vakuutus. Esimerkiksi vakuutuksenottajien omistama yhtiöryhmä Tapiola tarjoaa vakuutusta käyttökoiralle. Se on koiran henkivakuutus ja se sisältää myös turvan koiran käyttöomaisuuden menettämisen varalta. Vakuutuksesta korvataan koko vakuutusmäärä, kun koira on vakuutuksen voimassaoloaikana esimerkiksi kuollut tai kadonnut. (Tapiola-ryhmä 2012.)

4 SUDEN JA IHMISEN VÄLISESTÄ HISTORIASTA SUOMESSA

Susi on saanut huonon maineen aiheuttamalla koira-, kotieläin- ja jopa ihmisvahinkoja. Lisäksi suteen liittyy monia negatiivisia sananlaskuja ja tarinoita. (Jokinen ym. 2009, 16.) Suomessa mediallykin on ollut suuri vaikutus susikuvan luomisessa ja pelon lietsomisessa. Useat paikallislehtiartikkelit ja eräät metsästäjätahot, jotka vaativat susien tappamista helpottavia laki- ja määräysmuutoksia, ovat korostaneet petojen uhkaa (Luonto-Liitto 2012a). Tietämättömyys vaikuttaa suuresti ihmisten susipelkoon ja jotta epärealistisista pelon aiheista päästäisiin eroon, on tärkeää lisätä oikeanlaista tietoa susista (Luonto-Liitto 2012a; Jokinen ym. 2009, 18).

4.1 1800-luvun lapsisurmat

Suomessa sudet ovat tappaneet ihmisen viimeksi 1800-luvun loppupuolella, tarkemmin ottaen marraskuussa 1881. Suden uhrina oli viisivuotias Kalle Oskari Grönroos. 1800-luvulla sudet tappoivat kirkonkirjojen merkintöjen mukaan 134 ihmistä, joista suurin osa oli lapsia. (Lappalainen 2005, 93, 157–160.) Susi on varmasti ollut suurimman osan merkittyjen tappojen takana, mutta susien syyksi on hyvin todennäköisesti laitettu myös sellaisia tapauksia, joita sudet eivät olleet aiheuttaneet. Ihmisen hävitessä jälkiä jättämättä, susien arveltiin olleen häviämisen takana. Susi on saanut syytökset myös murhia ja itsemurhia peitellessä. Entisaikoina on lisäksi ollut lähes mahdotonta selvittää, oliko uhri kuollut petojen tappamana vai tullut vain petojen syömäksi kuolemansa jälkeen. (Jokinen ym. 2009, 17.)

Tosiasia on kuitenkin se, että sudet ovat tappaneet ja syöneet ihmisiä 1800-luvulla. Silloin ajat olivat kuitenkin hyvin erilaiset kuin nyky Suomessa. Kuten aikaisemmin on mainittu, Suomen hirvikanta koki rajun taantuman 1800-luvulla. Metsissä ei siis ollut tarpeeksi ruokaa kaikille pedoille, joten jotkin sudet siirtyivät lähemmäksi ihmisten asutuksia (Rannikko ym. 2011, 84).

1800-luvulla esiintyi Suomen susissa myös rabiasta satunnaisin välein. Rabiasta sairastava eläin ei pysty nielun halvaantumisen takia juomaan eikä syömään, mikä saa sen käyttäytymään raivostuneesti. Useimpien susitutkijoiden mielestä kaikki kirkonkirjoihin merkityistä susiuhreista on kuollut sellaisissa olosuhteissa, että kuoleman syynä on ollut suurella varmuudella yksi tai useampi rabiasta sairastanut susi. (Lappalainen 2005, 42, 45.)

On myös mahdollista, että 1800-luvulla Suomessa kulki tarhoista karanneita, ihmisiin tottuneita susia. Noihin aikoihin ihmiset saattoivat tarhata kesällä pyydystettyjä sudenpentuja, jotka tapettiin talven aikana. Suden talviturkki oli kesäturkkia arvokkaampi ja lisäksi talvella kaadetusta sudesta sai kaksinkertaisen tapporahan. (Jokinen ym. 2009, 17.) Tarhasusien lisäksi metsissä on saattanut kulkea koirien ja susien risteytyksiä, joiden ihmisarkuus oli mahdollisesti lajipuhtaita susia pienempi.

Eikä myöskään voida yleistää, että kaikki Suomessa eläneet sudet hyökkäilivät 1800-luvulla ihmisten kimppuun. Esimerkiksi Turun seudulla pelkästään kaksi sutta tappoi varmuudella 22 ihmistä 1880-luvulla (Maa- ja metsätalousministeriö 2005, 31).

4.2 Sudet hävitetään Suomesta

Suomalaisten susiviha paisui 1800- ja 1900-luvulla äärimmilleen. Susia hävitettiin rautojen, lentokoneiden, myrkkujen, aseiden ja jopa dynamiitin avulla, ja vuosina 1858–1862 Suomessa kaadettiin 3 400 sutta. Vuosien 1875–1885 aikana kaadettiin lähes 2 000 sutta, joista valtio, eli tuolloinen keisarillinen senaatti, maksoi kaatajille tapporahaa. (Vilka 2008, 140.)

Massiivinen pyynti johti siihen, että vuosina 1920–1930 Suomessa ei käytännössä ollut enää susia. Susi puuttui niin turkismarkkinoilta, kuin metsästyslastoista. Susijahteja järjestettiin lähes joka talvi 1900-luvulla ja näistä jahdeista kohistiin paljon mediassa. Viimeinen suuri susijahti käytiin Hämeessä seitsemänkymmenen miehen voimin vuonna 1972. Jahdin päätteeksi Hämeen susi ammuttiin Tammelassa, jonka jälkeen alkoi kiivas keskustelun myös suden puolesta. (Vilka 2008, 140–141.)

4.3 Susi rauhoitetaan

Aina vuoteen 1971 asti sudesta on maksettu tapporahaa, poronhoitoalueella ja itärajalla vuoteen 1975 asti (Vilka 2008, 141). Virallisesti tapporahan maksaminen loppui 1976 vuoden alusta (Rannikko ym. 2011, 86). Susi rauhoitettiin 14.9.1973 annetun asetuksen voimin. Mikäli susi osoittautui joillain alueilla erityisen haitalliseksi tai lisääntyi huomattavasti, saattoi maa- ja metsätalousministeriö myöntää rauhoituksesta poikkeuksia. Asetuksen mukaan suden sai myös tappaa verekseltään, mikäli se vahingoitti sikaa, hevosta, nautaeläintä tai lammasta. (Vilka 2008, 141.)

Vuonna 1993 metsästyslaissa tehtiin jako riistaeläimiin ja rauhoittamattomiin lajeihin. Suurpedot kuuluivat riistaeläimiin ja niiden rauhoituksesta säädettiin erikseen metsästysasetuksella. (Rannikko ym. 2011, 87.) 1995 Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi ja sitoutui noudattamaan unionin luontodirektiivejä 92/43/ETY (Valtioneuvosto 2012). Luontodirektiivin mukaan susi kuuluu

poronhoitoalueen ulkopuolella luontodirektiivin liitteeseen IV ja poronhoitoalueella liitteeseen V. Luontodirektiivin liitteeseen IV kuuluvat lajit, jotka ovat tiukasti suojeltuja. Liitteen V mukainen sääntely ei ole yhtä tiukkaa, kuin sitä edeltävän liitteen. (Rannikko ym. 2011, 88.)

Nykyisin suden metsästysaika on poronhoitoalueella 1.10.–31.3. ja muualla 1.11.–31.3. Koska susikanta on arvioitu erityisen pieneksi, on kaikenlainen suden metsästämistä koskevien lupien harkinta tiukentunut. Pyyntilupia onkin kohdistettu ainoastaan alueille, joilla sudet ovat aiheuttaneet selvästi osoitettavia vahinkoja. (Rannikko ym. 2011, 95–96.)

4.4 Poikkeusluvut

Metsästyslain 37 §:n kolmannen momentin mukaisesti susi on rauhoitettu koko Suomessa. Säännös on ollut voimassa myös poronhoitoalueella 1.3.2011 alkaen (Sarvi 2012). Rauhoitusaikana rauhoitettua riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa, eikä poikasia saa häiritä (MetsästysL 37.1. §). Sutta saa kuitenkin metsästä metsästyslain 41a §:n mukaan poikkeusluvilla, jotka maa- ja metsätalousministeriö säättää asetuksella. Poikkeusluvut säädetään vuosittain ja ne määrittelevät suurimman sallitun saalismäärän. (MetsästysL 41a.1. §; Sarvi 2012.)

Lopulliset susien kaatoluvat myöntää lupahakemusten perusteella Suomen riistakeskus (Maa- ja metsätalousministeriö 2012b). Rajat lupien myöntämiselle antavat metsästyslaki, metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetus sekä maa- ja metsätalousministeriön antama asetus poikkeusluvalla metsästyksestä. Suomen riistakeskus suuntaa poikkeusluvut erityistilanteisiin, joita ovat esimerkiksi susien aiheuttamat huomattavat porovahingot. (Sarvi 2012.)

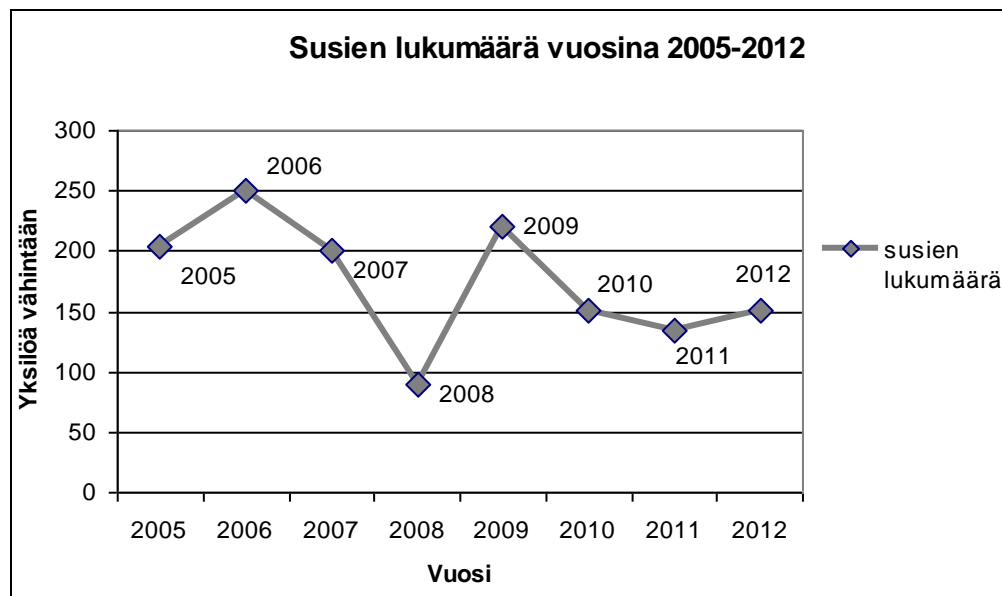
Metsästysvuonna 2011–2012 maa- ja metsätalousministeriö asetus salli 20 susiyskilön metsästämisen. Poronhoitoalueella näistä luvista käytettiin 18 ja kaksi muualla Suomessa. Kiintiö täyttyi helmikuussa 2012. Asetus kuitenkin kumottiin saman vuoden maaliskuussa, kun maa- ja metsätalousministeriö antoi 15 suden lisäkiintiön poronhoitoalueelle. Poronhoitoalueella esiintyy arviolta 20–25 sutta ja nämä sudet aiheuttavat noin 55–60 kertaa niin suuria kustannuksia kuin poronhoitoalueen ulkopuolella elävät sudet. Vuoden 2012 kahden ensimmäisenä kuukautena sudet tappoivatkin 170 poroa aiheuttaen ainakin 170 000 euron arvoiset vahingot porotaloudelle. (Maa- ja metsätalousministeriö 2012b.) Uuden asetuksen myötä maa- ja metsätalousministeriö on myöntänyt sudenkaatolupia metsästysvuodelle 2011–2012 yhteensä 35 kappaletta.

Maa- ja metsätalousministeriön myöntämien kaatolupien lisäksi Suomessa myös poliisi voi myöntää sudelle kaatoluvan. Poliisilain (493/1995) 25 §:n mukaan poliisi voi ottaa kiinni tai lopettaa eläimen, joka aiheuttaa vaaraa ih-

misen hengelle tai terveydelle. Pykälän mukaan poliisi voi toimia myös, mikäli eläin aiheuttaa huomattavaa vahinkoa omaisuudelle, vaarantaa liikennettä tai on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen olisi julmaa eläintä kohtaan. Vuoden 2011 tammikuuhun mennessä poliisi oli myöntänyt viisi sudenkaatolupaa metsästyskaudelle 2011–2012 (Luonto-Liitto 2012b).

4.5 Sudet Suomessa tänä päivänä

Vuoden 2012 alussa RKTL arvio susia jolkottelevan Suomen metsissä 150–165 kappaletta. Kannanhoitoalueittain sudet jakautuvat niin, että poronhoitoalueella elelee 20–25, itäisessä Suomessa 80–85 ja läntisessä Suomessa 50–55 sutta. Susia on siis hieman enemmän, kuin mitä vuonna 2011 niitä arvioitiin olevan. Vuonna 2011 susikannan kooksi arvioitiin 135–145 sutta, kun vuonna 2010 kannan koko oli arviolta samansuuruinen kuin vuoden 2012 alkupuolella (kuvio 3). (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2012b, 5.) Vuonna 2008 susikannan arvioitiin olevan hyvin pieni, vain 90–105 yksilöä (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2008, 4.)

Kuvio 3. Susikannan kehitys vuosina 2005-2012 (RKTL).

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos perustaa susikanta-arviointinsa petoyhdyshenkilöiden keräämään kenttäaineistoon sekä tutkijoiden tekemään tieteelliseen ja tilastolliseen analyysiin. Petoyhdyshenkilö on jälkien tunnistukseen perehtynyt ja tehtävään erikseen nimetty henkilö. (Rannikko ym. 2011, 93–94).

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen maa- ja metsätalousministeriölle antaman lausunnon (2012b) mukaan Suomessa oli susilaumoja 2012 vuoden alkuun mennessä yhteensä 14 kappaletta. Näistä kaksi oli poronhoitoalueella,

seitsemän itäisessä Suomessa ja viisi läntisessä Suomessa. Lisäksi Suomen ja Venäjän yhteisiä laumoja RKTL arvioi olevan kymmenen kappaletta.

4.5.1 Luonto-Liiton susiryhmä

Luonto-Liitto on lasten ja nuorten luonnonharrastus- ja ympäristönsuojelujärjestö, jonka tavoitteena on luonnon moninaisuutta ja sen itseisarvoa arvostava yhteiskunta. Luonto-Liitto on Suomen suurimman ympäristöjärjestön, Suomen luonnonsuojeluliiton nuorisojärjestö ja se on perustettu vuonna 1943. Nykyään järjestö keskittyy luonnonharrastukseen, ympäristöpoliittiseen vaikuttamiseen ja ympäristökasvatukseen. Piirijärjestöjä Luonto-Liitolla on kahdeksan ja henkilöjäseniä noin 7000. (Luonto-Liitto 2011a.) Toimintaryhmiä on kolme: itämeri-ryhmä, metsäryhmä ja susiryhmä (Luonto-Liitto 2011b).

Susiryhmä on perustettu vuonna 1994 ja sillä on noin 250 jäsentä ympäri Suomea (Susiryhmä 2011; Yliselä, sähköpostiviesti 8.3.2012). Se pyrkii levittämään tietoa sosiaalisesta ja perhekeskeisestä sudesta, vaikuttamaan asenteesiin sekä vähentämään suteen kohdistuvaa turhaa pelkoa ja vihaa (Luonto-Liitto n.d.a). Ryhmällä on monia tavoitteita, joista yksi vaatii, että Suomessa tulee olla pitkällä tähtäimellä niin ekologisesti kuin geneettisesti kestävä ja elinvoimainen susikanta (Luonto-Liitto n.d.b.)

Luonto-Liiton susiryhmä on vuodesta 2008 asti kampanjoinut Salakaadot seis -kampanjallaan susien ja muiden suurpetojen laitonta salakaatamista vastaan. Kampanjan pitkän aikavälin tavoitteena on lopettaa Suomessa tapahtuva susien ja muiden lajien salametsästys. Lisäksi kampanjan tavoitteena on saada ihmiset asennoitumaan kielteisesti salametsästykseseen, levittää asiallista susitietoa sekä lisätä resursseja metsästysrikollisuuden valvontaan. (Salakaadot seis 2011a.) Kampanja sai vuonna 2010 World Wide Fund For Wildlifen (WWF) Pandapalkinnon merkittävästä työstään luonnon monimuotoisuuden hyväksi (Salakaadot seis 2011b).

4.5.2 Susien salakaadot

Kuten hirviä, myös susia kaadetaan Suomessa laittomasti. Laitonta sudenpyyntiä tapahtuu koko maassa, mutta ongelma on erityisen suuri itäisessä Suomessa ja poronhoitoalueella (Jokinen ym. 2009, 12). Rikoslain 48a luvun 1a §:n viidennen kohdan mukaan suden tappaminen tulkitaan aina törkeäksi metsästysrikokseksi. Laki tuli voimaan vuoden 2011 maaliskuussa ja kuten kappaleessa 3.2.1 (s. 7) aiemmin mainittiin, rikoksesta voi saada enintään neljä vuotta vankeutta.

Lain muutos voikin olla syynä siihen, että suurpetoihin kohdistuneet rikokset vähenivät valtion mailla vuonna 2011 verrattuna vuoteen 2010. Asia tulee ilmi Metsähallituksen vuoden 2012 alkupuolella valmistuneesta erävalvontareportista, jonka mukaan suurpetoihin liittyvissä tarkistuksissa todettiin kahdek-

san laillisuusvirhettä tai -rikosta ja kaksi laitonta tappoa. Tappojen kohteina oli ahma. (Metsähallitus 2012.)

Vaikka vuonna 2011 susien salakaatotapauksia ei valtion mailla tullutkaan ilmi, niin kyseisen vuoden keväällä kanta arvioitiin pienemmäksi kuin vuonna 2010. Vuoden 2011 keväällä maa- ja metsätalousministeriö alkoikin tehostusti selvittämään susikannan taantumista, kun RKTL:n arvio susikannan koosta oli edellisvuotta pienempi (Maa- ja metsätalousministeriö 2011c). 2011 syyskuussa ministeriö vahvisti Etelä-Saimaa-lehdessä, että salakaadot ovat ainoa syy susikannan taantumaan. Sudet eivät ole siirtyneet Venäjälle tai kuolleet tauteihin. (Saavalainen 2011, Helsingin Sanomat 21.9.2011, A10.)

Salakaatajien kiinni saaminen on hyvin hankalaa, sillä erämaita on vaikea valvoa ja kaatajilla on käytössään tehokasta pyyntikalustoa. Susien kohdalla salakaatajat harvemmin hakevat taloudellista hyötyä, vaan pyrkivät pääsemään eläimestä eroon kotieläinten suojelemiseksi tai silkan petovihan takia. Tällöin saatetaan käyttää myrkkysyöttejä, jolloin tekijän kiinni saaminen vaikeutuu entisestään. (Jokinen ym. 2009, 15.)

4.6 Susien tekemät vahingot

Suomessa valtio korvaa susien tekemät vahingot riistavahinkolain 4 §:n mukaan (RVL 4§). Suurimmat vahingot kohdistuvat porotaloudelle, sillä suurpeitojen tekemistä vahingoista yli 90 prosenttia aiheutuu porotaloudelle (Maa- ja metsätalousministeriö 2012b). Susi aiheuttaa lukumääränsä nähden suurimmat porovahingot, vuonna 2011 susien tappamia poroja löydettiin 919. (Metsähallitus 2009b; Maa- ja metsätalousministeriö 2012c). Vuoden 2011 susien aiheuttamat porovahingot nousevat arviolta miljoonaan euroon (Maa- ja metsätalousministeriö 2012d). Susista johtuva porohävikki on kuitenkin pientä verrattuna siihen, kuinka monta poroa Suomessa kuolee vuosittain esimerkiksi liikenteen takia. RKTL:n mukaan poroja kuolee liikenteessä vuosittain keskimäärin 4 000 yksilöä. Porokolareissa menetetään vuosittain koko teuras-tuoton arvo, joka on yhteensä 15 miljoonaa euroa. (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos 2012c.) Porojen lisäksi susien on todettu tappaneen myös lampaita, nautaeläimiä, vuohia ja koiria (Metsähallitus 2009c).

Susien tekemiä vahinkoja voidaan ennaltaehkäistä susiaidoilla, laumanvarti-jakoirilla, teräsvetkoaitauksilla sekä jo aiemmin opinnäytetyössä mainitulla metsästyskoiran sähköisellä liivillä ja susipuhelimella. Valtion varoista tuetaan susivahinkojen ennaltaehkäisyä. Maa- ja metsätalousministeriö voi rahoittaa hakijalle susiaitamateriaalin, mutta aidan pystyttämistä ministeriö ei kuitenkaan rahoita. (Salakaadot seis n.d.)

4.7 Hirvi susien saaliina

Susien saalistustekniikka pohjautuu lauman yhteistyöhön, jonka avulla sudet voivat metsästä hyvin suurikokoisiakin eläimiä. Suomessa suden tärkein saaliseläin onkin hirvi, mutta susien käyttämän hirviravinnon osuus riippuu kuitenkin myös alueesta, jolla ne elävät. Esimerkiksi Lounais-Suomessa näyttää olevan niin, että susien ravinnossa hirven ohella hyvin keskeisellä sijalla on alueella yleinen valkohäntäpeura. Talvisaikaan hirven osuus suden ravinnosta voi olla jopa 90 prosenttia. Yhden suden vuotuinen tarve on viidestä kahdeksaan hirveä. (Jokinen ym. 2009, 4–5; Lyytinen, sähköpostiviesti 13.5.2012.) Tästä huolimatta suden vaikutus hirvien kuolleisuuteen on Suomen toista suurpetoa karhua pienempi. Susia vastaan hirvi nimittäin pystyy puolustautumaan varsin hyvin, mutta karhun kohdatessaan hirven todennäköisyydet selvitä ovat pienemmät. (Nygrén & Wallén 2001, 113).

Kesäaikaan sudet saalistavat paljon hirvieläinten vasoja ja alkusyksyllä aikuisten hirvieläinten osuus suden ruokavaliossa lisääntyy (Norberg ym. 2010, 14). Villieläimiä saalistaessaan susi valikoi yleensä vanhuuden heikentämiä tai muuten ja heikkokuntoisia yksilöitä, sekä nuoria yksilöitä (Björvall & Ullström 2011, 154). Suurikokoiset urokset päätyvätkin naaraita ja vasoja harvemmin susien ruoaksi (Ruusila 2006c, 64).

Petojen läsnäolo saattaa vaikuttaa hirvien käyttäytymiseen niin, että hirviä on vaikeampi pyydystää pysäyttävien koirien avulla. Hirvet saattavat myös laumoittua aikaisempaa enemmän ja talvehtivat hirvet voivat asettua uusille, asutuksen lähetyillä sijaitseville laidunalueille. Lisäksi petojen häiritsemät talvehtivat hirvet syövät ruokaa vähemmän valikoiden. (Nygrén & Wallén 2001, 113–114.)

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Mitä tutkitaan

Suomen riistakeskus valmistelee maa- ja metsätalousministeriölle hirvikannan hoitosuunnitelmaa vuoden 2012 loppuun saakka kestävässä projektissa. Osana hoitosuunnitelman valmistelua Suomen riistakeskus toteutti syksyllä 2011 kansalaisille hirvikannan hoitoa käsittelevän kyselyn. Kysely sisälsi osion, jossa tiedusteltiin kansalaisten suhtautumista erilaisiin kehittämisehdotuksiin liittyen hirvikannan hoitoon.

Yksi ehdotuksista oli seuraavanlainen: ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyritäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä.” Opinnäytetyössä tutkitaan tähän ehdotukseen liittyviä vastauksia. Tarkastelun kohteena on eritaustaisten ihmisten suhtautuminen tähän ehdotukseen ja heidän mielipiteidensä taustalla olevat tekijät.

Lisäksi opinnäytetyössä tutkitaan, miten Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisten riistaneuvostojen jäsenet tulkitsevat kansalaisten hirvikyselystä saatuja vastausjakaumia. Tutkinnan kohteena on myös millaisia asenteita ja seikkoja eritaustaisten ihmisten vastausten takana on ja miten alueelliset riistaneuvostot, tai muut tahot voivat vaikuttaa näihin.

Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa ideana oli, että hirvikyselyaineistosta saatuja tuloksia käytetään Varsinais-Suomen suurpetoneuvottelukunnalle laadittavan kyselyn pohjana. Työn toimeksiantajan ja tutkijoiden kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen päädyttiin siihen, että laadittava kysely lähetetään suurpetoneuvottelukunnan sijaan Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisille riistaneuvostoille. Ratkaisuun päättymiseen vaikutti se, että käsiteltävän aiheen katsottiin koskevan enemmän alueellisia riistaneuvostoja, kuin suurpetoneuvottelukuntaa. Varsinais-Suomen alueellisen riistaneuvoston lisäksi kysely päätettiin lähettää myös Satakunnan alueelliselle riistaneuvostolle, jotta vastauksia saataisiin tarpeeksi monta.

5.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä on monta tutkimuskysymystä. Tutkimuskysymykset ovat seuraavat:

- Miten eritaustaiset ihmiset suhtautuvat esitettyyn kehitysehdotukseen?
- Millaisia tekijöitä heidän mielipiteidensä taustalla on?
- Onko näiden eritaustaisten ihmisten mielipiteissä seikkoja tai asenteita, joihin alueelliset riistaneuvostot voisivat toiminnallaan vaikuttaa?
- Miten alueelliset riistaneuvostot voivat vaikuttaa näihin esiin tulleisiin seikkoihin?
- Jos riistaneuvostot eivät pysty vaikuttamaan näihin seikkoihin, niin mikä taho pystyy ja millä keinoin?

Edellä mainittuihin tutkimuskysymyksiin pyritään vastaamaan opinnäytetyössä mahdollisimman kattavasti.

5.3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus aloitettiin tekemällä Suomen riistakeskukselle tutkimussuunnitelma, jolla anottiin lupaa Suomen riistakeskuksen kansalaisille suunnatun hirvikyselyn kyselyaineiston saamiselle. Saadun kyselyaineiston vastauksien analysoinnissa keskityttiin kysymyksiin, jotka liittyivät asetelmaan ihminen-hirvi-susi-ekosysteemi. Näitä kysymyksiä olivat esimerkiksi: ”Suurpetojen ravinnontarpeet painotettava hirvikannan hoidossa” ja ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä”.

Kansalaisten vastaukset jaettiin neljään ryhmään sen perusteella, omistavatko he maata, eli metsää, peltoa tai molempia, ja metsästävätkö he hirviä. Nämä taustatekijät valittiin, koska niiden ajateltiin vaikuttaneen eniten siihen, miten vastaaja suhtautui kyseiseen kehitysehdotukseen. Nämä neljä intressi- eli kiinnostusryhmää ovat:

1. Metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä.
2. Metsänomistaja, joka myös metsästää hirviä.
3. Hirvenmetsästäjä, joka ei omista maata.
4. Ei-metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä.

Jokaisen ryhmän vastausjakaumista tarkasteltavaan kysymykseen tehtiin palkkidiagrammi ristiintaulukoinnin jälkeen Excel-taulukkolaskentaohjelman avulla. Tarkoituksena oli löytää yksi kysymys, johon paneuduttaisiin perusteellisesti. Tavoitteena olikin löytää kysymys, jonka vastausjakaumassa löytyisi suurimmat erot niin ryhmien 1–4 sisällä, kuin ryhmien 1–4 välillä. Tällaiseksi kysymykseksi osoittautui kehittämis ehdotus ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä”.

Intressiryhmäjaon lisäksi vastaajat jaettiin vielä ryhmiin sen mukaan, toimivatko he susialueella vai sudettomalla alueella. Susialueet on vaikea määritellä, koska sudet liikkuvat vuorokaudessa monia kilometrejä ja susilauman reviirin koko on Suomessa noin 1 000 neliökilometriä (Susiryhmä 2011). Tässä yhteydessä susialueilla tarkoitetaan kuntia, joissa hirviä metsästävät vastaavat susilla olleen vaikutusta heidän hirvenmetsästyksensä. Huomioitavaa kuitenkin on, että hirvenmetsästäjä voi metsästää monessa eri kunnassa, mutta kyselyssä pyydettiin kertomaan, missä kunnassa metsästys pääosin tapahtuu. Sellaiset kunnat, joissa hirvestäviä vastaajia on ollut alle kaksi, ei ole otettu mukaan.

Susialueita löytyi kyselystä edellä mainituin perustein 124 kappaletta eli esimerkiksi Iitti, Kärkölä, Pöytyä, Pyhäranta ja Toholampi. Vastaajia, jotka asuivat näissä kunnissa, joissa susilla on ollut merkitystä hirvenmetsästykseseen, oli yhteensä 1 331. Heistä kuitenkin 35 jätti vastaamatta kehittämis ehdotukseen: ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä”.

Intressiryhmittäin tehtyjen palkkidiagrammien lisäksi vastaajien perusteluita äärimielipiteisiin ”ei lainkaan toivottavaa” ja ”suuressa määrin toivottavaa” analysoitiin. Avoimet perustelut analysoitiin realistisesti, eli aineiston sisältöä jäsentävästi. Äärimielipiteiden perusteluja värikoodattiin, jotta tiedettäisiin mitkä aiheet nousivat useimmin ja mitkä harvemmin esille kunkin ryhmän äärimielipiteiden perusteluissa.

Kehittämis ehdotukseen liittyvien vastausten analysoinnin jälkeen aloitettiin alueellisille riistaneuvostoilta lähetettävän kyselyn luonnostelu. Kyselyn valmistuttua se lähetettiin eteenpäin Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueellis-

ten riistaneuvostojen jäsenille. Saadut vastaukset analysoitiin ja tarvittavat kuviot luotiin Excel-taulukkolaskentaohjelmaa käyttäen.

6 OPINNÄYTETYÖN AINEISTO JA MENETELMÄT

6.1 Aineisto

6.1.1 Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille

Suomen riistakeskus toteutti syksyllä 2011 yhteistyössä Skenar Oy:n kanssa kansalaisille hirvikannan hoitoa käsittelevän Internet-pohjaisen kyselyn. Kysely on osa maa- ja metsätalousministeriön valmisteleman hirvikannan hoitosuunnitelman valmistelua. Kyselyn tarkoitus oli kartoittaa kansalaisten hirviin liittyviä kokemuksia ja hirvikannan hoitoon liittyviä kehittämissuhteita. (Pellikka, Alustava tulosten analyysi 2012, 2.)

Kysely oli avoinna kaikille Suomen kansalaisille 15.8.–1.12.2011. Kyselystä oli tehty myös ruotsinkielinen versio ja yhteensä siihen, sekä suomenkieliseen versioon tuli 4 453 vastausta. Vastaajien kotikunnat kattoivat 90 prosenttia Suomen kunnista vuonna 2011. Vastausajat vaihtelivat 15 minuutista 20 minuuttiin ja vastausajan mediaani oli 17 minuuttia. (Pellikka, Alustava tulosten analyysi 2012, 2.)

Kyselyyn vastanneista 12 prosenttia oli naisia ja 88 prosenttia oli miehiä. Vastaajien iät vaihtelivat 7–100 vuoden välillä ja naisten mediaani-ikä oli 39 ja miehillä 45 vuotta. Suomen väestöön nähden alle 20-vuotiaat ja yli 65-vuotiaat olivat aliedustettuina ja vastaavasti 20–65-vuotiaat yliedustettuina. Kyselyyn vastanneista 60 prosenttia omisti metsää, 70 prosenttia osallistui hirvenmetsästykseen ja 17 prosentilla oli viljelyksiä. (Pellikka, Alustava tulosten analyysi 2012, 2–3.)

Kyselyaineiston analysoinnissa käytettiin apuna tutkijoiden Jani Pellikka, Juha Hiedanpää ja susiryhmän puheenjohtajan Sami Lyytisen antamia kommentteja ja avustusta.

6.1.2 Alueellisten riistaneuvostojen kysely

Kysely (liite 2) Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisille riistaneuvostoilte toteutettiin Webropol - Datan analysointi- ja kyselytyökalulla. Kysymysten sisällön ja muotoilun kanssa auttoivat tutkijat Jani Pellikka, Juha Hiedanpää sekä susiryhmän puheenjohtaja Sami Lyytinen. Riistaneuvostojen jäsenille lähetettiin neuvostojen puheenjohtajien kautta sähköpostilla tutkija Jani Pellikan muotoilema saateviesti 14.3.2012 (liite 1), joka sisälsi julkisen linkin kyselyyn. Kysely oli auki viikon, jonka jälkeen neuvostojen jäsenille lähetettiin

vielä muistutusviestit ja heille annettiin kyselyyn vastaamiseen lisää aikaa maaliskuun loppuun. Sähköpostilla lähetetyn muistutusviestin lisäksi niille riistanneuvoston jäsenille soitettiin, joiden puhelinnumero oli saatavilla. Vastausaikaa annettiin vielä muutama päivä lisää. Puhelinsoittojen jälkeen vastauksia tuli vielä kuusi kappaletta lisää viimeiseen määräpäivään 4.4.2012 mennessä.

Kysely toteutettiin anonymisti, eli vastaajien nimiä ei kysytty. Kysymyksiä oli yhteensä seitsemän kappaletta ja kaikki kysymykset olivat yhdellä sivulla. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä tiedusteltiin vastaajien perustietoja, eli kumpaan riistanneuvostoon he kuuluivat ja mitä tahoa siinä edustivat. Kysymys numero kolmeen ei ollut tarkoitus vastata, sillä siinä vain esiteltiin kyselyyn liittyvä kuva. Loput kysymykset käsitelivät kysymyksen kolme kuvan tulkintaa ja sitä, miten alueelliset riistanneuvostot tai muut tahot voisivat vaikuttaa esiin tulleisiin seikkoihin. Kyselyssä oli siis ensimmäistä kysymystä lukuun ottamatta pelkkiä avoimia kvalitatiivisia, eli laadullisia kysymyksiä.

Kyselyyn vastasi yhteensä 13 vastaajaa, seitsemän Satakunnan riistanneuvostosta ja kuusi Varsinais-Suomen riistanneuvostosta. Jäseniä näissä neuvostoissa on yhteensä kaksikymmentä, joten vastausprosentti oli näin ollen 65, mitä voidaan pitää hyvänä. Vastaajista yhdeksän edusti riistanneuvostossaan riistanhoitoyhdistystä, kaksi maanomistajia, yksi Suomen metsäkeskusta ja yksi kuntaliittoa.

6.2 Käytetyn menetelmän kuvaus

Selvitettäessä Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisten riistanneuvostojen jäsenten tulkintoja kansalaisten hirvikyselyn vastauksista ja vastausten hyödynnettävyydestä, menetelmäksi valittiin Internet-pohjainen sähköinen kyselylomake. Kysely luotiin Webropol - Datan analysointi- ja kyselytyökalulla ja se lähetettiin riistanneuvostojen jäsenille sähköpostitse. Sähköposti sisälsi julkisen linkin kyselyyn, jota klikkaamalla vastaajat pääsivät kyselyyn.

Kyselyyn lisättiin keskeytys-mahdollisuus. Keskeyttämällä kyselyn vastaajan jo tekemät vastaukset tallentuivat ja vastaaja sai linkin, jota painamalla vastaaja pääsi takaisin kyselyyn jatkamaan vastaamista. Tämä ominaisuus lisättiin kyselyyn, koska vastaamisen arvioitiin vievän sen verran aikaa, että vastaajilla olisi hyvä olla mahdollisuus keskeyttää kysely tarvittaessa.

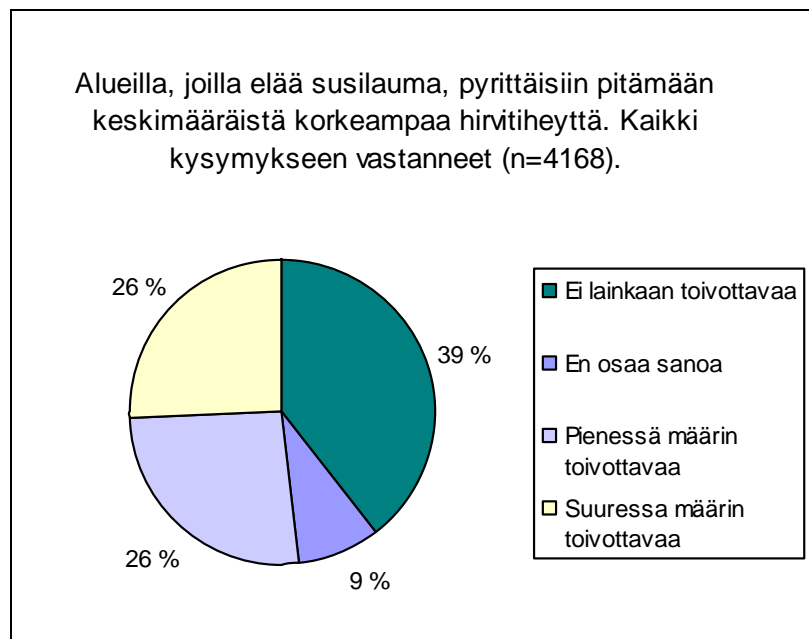
Kyselylomake pysyy avoimena niin kauan, kunnes linkki kyselyyn suljetaan. Sulkemisen jälkeen vastaaminen ei enää ole mahdollista. Linkin ollessa aktiivisena vastaajien lähettämät vastaukset tallentuvat Webropol-ohjelmaan ja ohjelma kerää vastaukset valmiiksi raportiksi. Webropol-ohjelmasta vastaukset voidaan helposti siirtää Excel-taulukkolaskentaohjelmaan.

7 TULOKSET

7.1 Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille

Suomen riistakeskuksen toteuttamasta kansalaisille suunnatun hirvikyselyn tuloksista tarkastellaan kehittämissuunnitelmaan ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä” liittyviä vastauksia. Vastausvaihtoehdot tähän kysymykseen olivat: ”ei lainkaan toivottavaa”, ”en osaa sanoa”, ”pienessä määrin toivottavaa” ja ”suuressa määrin toivottavaa”.

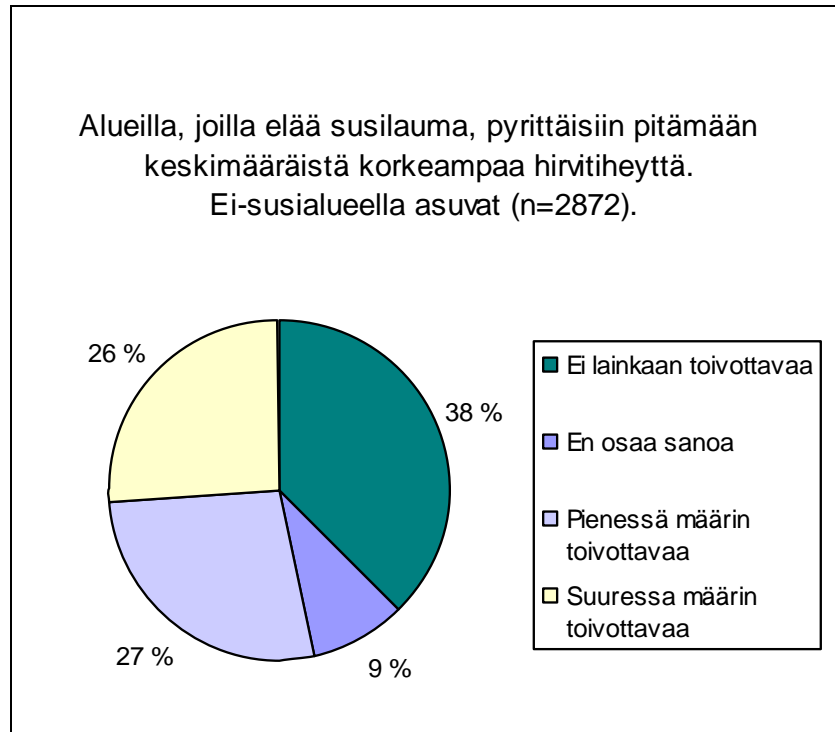
Kysymykseen, joka käsitteli edellisessä kappaleessa mainittua kehitysehdotusta, vastasi yhteensä 4 168 kansalaista ja koko kyselyyn vastasi 4 288 ihmistä eli tähän kyseiseen kysymykseen vastasi 97 prosenttia koko kyselyyn vastanneista. Kuviossa neljä kuvataan vastaajien vastausjakaumaa. Vastaajista suurin osa eli 39 prosenttia oli sitä mieltä, ettei susialueilla tulisi pitää keskimääräistä suurempaa hirvitiheyttä. Noin yksi neljäsosa oli sitä mieltä, että susialueilla olisi suuressa määrin toivottavaa pitää keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä.

Kuvio 4. Kaikkien kysymykseen vastanneiden vastausjakauma (Kansalaiskysely hirvistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

Kuviossa viisi (s. 23) ja kuusi (s. 24) on niiden vastaajien vastaukset kysymykseen ”Alueilla, joilla elää susilauma pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä”, jotka eivät asu susialueilla ja jotka asuvat susialueilla. Luvussa viisi sivulla 19 kerrotaan, miten susialueet on määritelty tässä tilanteessa.

Kuviossa viisi näkyy käsiteltyyn kysymykseen vastanneiden vastaajien vastausjakauma, jotka eivät asu susialueilla. Eli nämä vastaajat ovat niistä kunnista, joissa hirvenmetsästäjät eivät ole kokeneet susien vaikuttavan hirvenmetsästyksensä. Vastaajia on yhteensä 2 957. Sudettomilla alueilla asuvista 85 jätti vastaamatta kysymykseen.

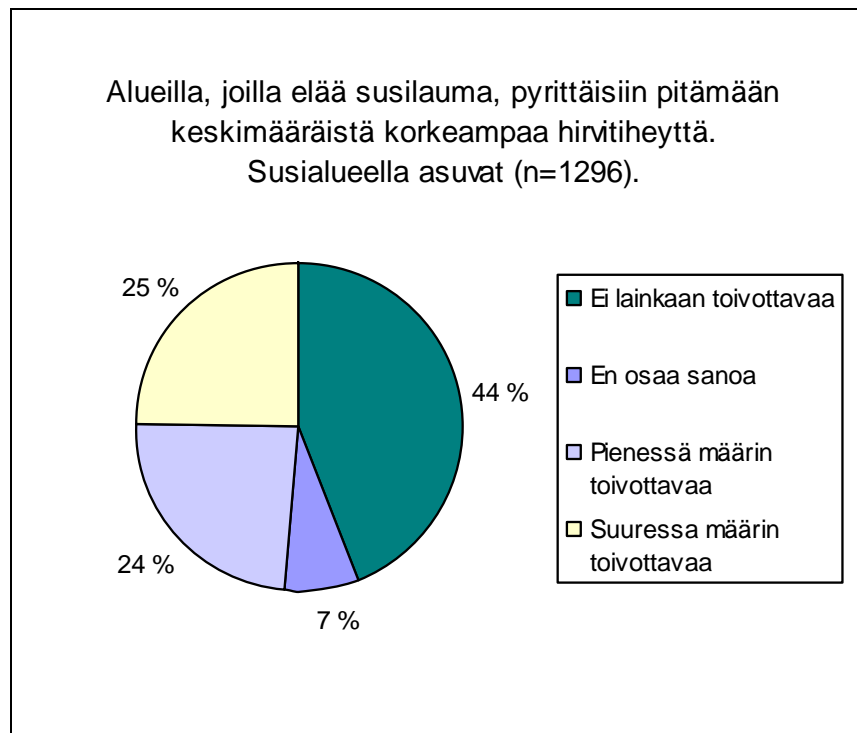

Kuvio 5. Kaikkien sudettomilla alueilla asuvien vastaajien vastausjakauma (Kansalaiskysely hirvistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

Niin sanotuissa susikunnissa eli kunnissa, joilla susilla on ollut merkitystä hirvenmetsästykseseen, asuvia vastaajia oli yhteensä 1 331. Heistä kuitenkin 35 jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Heidän vastausjakaumaansa kuvaa kuvio kuusi. Verrattuna kaikkien tähän kysymykseen vastanneiden vastausjakaumaan, jota kuvaa kuvio neljä, susialueella asuvien vastausjakaumassa viisi prosenttia enemmän vastaajia oli sitä mieltä, ettei olisi lainkaan toivottavaa pitää hirvitiheyttä keskimääräistä korkeampana susilauman asuttamilla alueilla. Kuvioista kuusi näkee, että susialueella asuvista 44 prosenttia on sitä mieltä, että hirvitiheyden nostaminen susilauman alueella ei ole lainkaan toivottavaa, kun vastaava vastausprosentti sudettomilla alueilla asuvien vastaajien osalta (kuvio 5) on 38, eli kuusi prosenttia vähemmän.

Sudettomien alueiden vastaajat eivät siis vastusta hirvitiheyden nostamista susilauman elinalueella yhtä paljon, kuin susialueen asukkaat. Syynä tähän voi olla se, että susialueiden asukkaat kokisivat susien lisääntyvän alueella hyvän ravinnonsaannin, eli suuren hirvitiheyden takia. Susien lisääntyminen taas

voisi johtaa niiden aiheuttamien petovahinkojen lisääntymiseen. Jotkin vastaajat saattavat myös pelätä keskimääräistä korkeamman hirvitiheyden johtavan hirvien aiheuttamien metsätuhojen ja liikenneonnettomuuksien määrän nousuun.

Kuvio 6. Kaikkien susialueella asuvien vastaajien vastausjakauma (Kansalaiskysely hirvistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

7.2 Intressiryhmät

Alempana esitellään seuraavien intressiryhmien vastausjakaumia niin sudetomilla alueilla, kuin susialueilla:

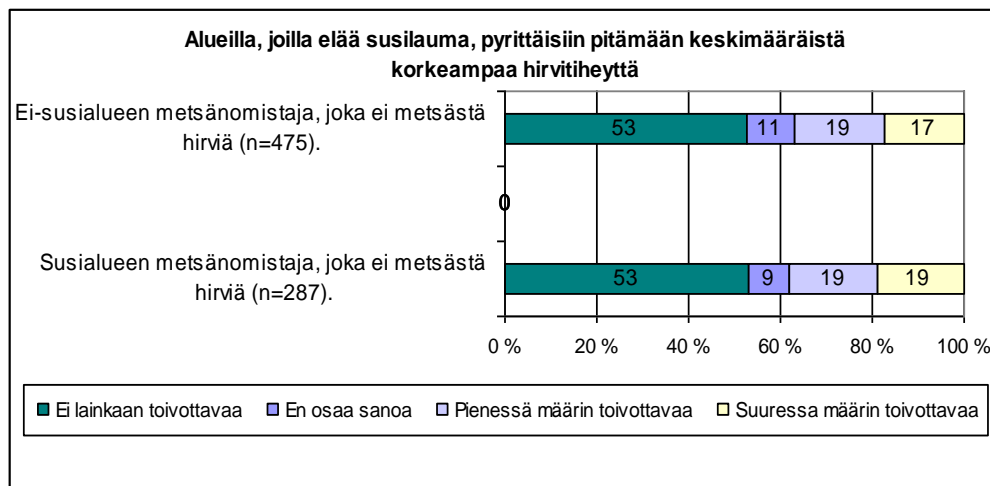
1. Metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä.
2. Metsänomistaja, joka myös metsästää hirviä.
3. Hirvenmetsästäjä, joka ei omista maata.
4. Ei-metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä.

Lisäksi jokaisen kuvion jälkeen kuvataan yleisiä perusteluita, jotka liittyvät vastaajien äärimielipiteisiin ”ei lainkaan toivottavaa” ja ”suuressa määrin toivottavaa”.

7.2.1 Metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä

Kuvio seitsemän kuvaa sudettomilla alueilla metsää omistavien, mutta ei hirvestävien, sekä susialueiden vastaavien vastaajien vastausjakaumia. Ylempi palkki kuvaa sudettomien alueiden vastaajien vastausjakaumaa ja alempi susialueiden vastaajien vastausjakaumaa. Sudettomien alueiden metsänomistajia, jotka eivät metsästä hirviä vastasi 503 kappaletta ja näistä tyhjiä on 28. Susialueen metsänomistajia, jotka eivät metsästä hirviä vastasi kysymykseen yhteensä 296 kappaletta, joista tyhjän vastauksen on jättänyt yhdeksän kappaletta.

Kuvion seitsemän sisältämät vastausjakaumat eivät eroa toisistaan merkitsevästi. Eli riippumatta siitä, asuuko metsänomistaja susialueella vai ei, hän on lähes yhtä paljon vastaan, kuin puolestakin ideale, että hirvitiheyttä nostettaisiin susialueilla. Pieni ero vastausjakaumissa löytyy, kun tarkastellaan vastausvaihtoehtoa ”suuressa määrin toivottavaa”. Kuvion seitsemän sudettomien alueiden metsänomistajien vastausjakaumassa prosenttiluku on 17, kun susialueiden metsänomistajien vastausjakaumassa se on 19. Tästä voikin siis päätellä, että sudettomilla alueilla asuvat metsänomistajavastaajat eivät ole ihan niin myönteisiä hirvitiheyden nostamiselle, kuin susialueella asuvat metsänomistajavastaajat. Ehkä susialueen metsänomistajat kokisivat, että sudet pitäisivät hirvikannan kurissa, eikä hirvien aiheuttamat metsätuhot nousisi tavanomaista suuremmiksi.

Kuvio 7. Sudettomien alueiden ja susialueiden metsänomistajien, jotka eivät metsästä hirviä, vastausjakaumat (Kansalaiskysely hivistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

Sudettomien alueiden hirvenmetsästyksen osallistumattomien metsänomistajien yleisimmät perustelut siihen, miksi hirvitiheyden nostaminen susilauman elinalueella ei ole lainkaan toivottavaa, kuuluivat niin, että sudet on tapettava ja niiden määrää tulisi vähentää, eikä suurpetokantojen kasvattaminen ole toivottavaa. Kaksi susien läsnäoloon negatiivisesti suhtautunutta vastaajaa mainitsivat, ettei susia tulisi ruokkia. Myös siihen otettiin kantaa, että sudet liik-

kuvat ja löytävät hirvien talvilaitumet. Yhden vastaajan mielestä keskimääräinen hirvitiheys ei toteudu peltoalueilla ja muualla se taas ylittää keskiarvon, kun toinen vastaaja kertoi ”keskimääräisen” hirvitiheyden jo olevan täysin ylimitoitettu. Perusteluissa mainittiin myös hirvien aiheuttamat liikennevahingot ja se, miten sudet rajoittavat muuta virkistyskäyttöä. Eräs kommentoi vastaustaan vastustamalla susien keskittämistä asutusalueelle.

Vain viisi ideaa suuressa määrin toivottavana pitänyttä ei-susialueen vastaajaa perustelivat vastauksensa. Ensimmäisen mukaan suurpedot kuuluvat Suomen luontoon ja niillä pitää olla riittävästä ruokaa, joskin hirvi ei ole niiden ainoa ravinnonlähde. Toinen perusteli kantaansa sillä, että sudet tarvitsevat ravintoa ja jos hirvet tapetaan tulevat sudet kotien lähelle ravintoa etsimään. Kolmas uumoili korkeamman hirvitiheyden vähentävän kotieläinvahinkoja. Neljäs toivoi, että etelässäkin kuulisi joskus susia ja viidennen mielestä ”susikantaa tulisi säädellä myöskin paikallisesti tehokkaammin”.

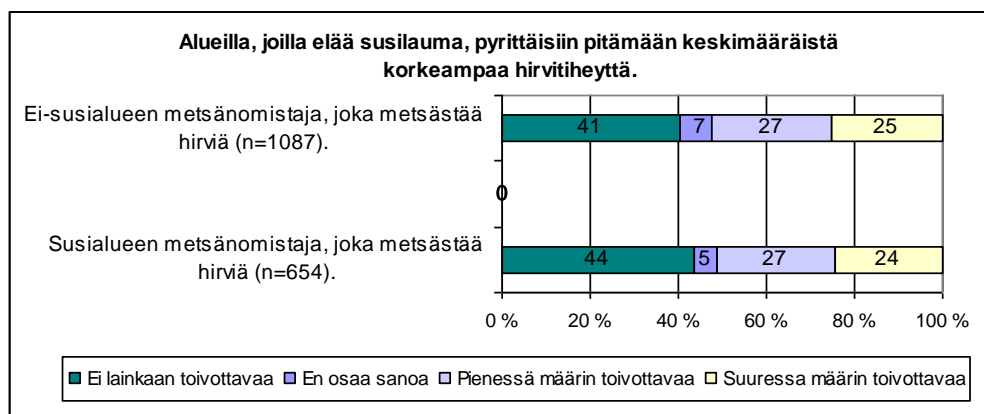
Susialueiden metsänomistajat, jotka eivät metsästä hirviä, toivat esille ”ei lainkaan toivottavaa”- vastausten perusteluissa mielipiteensä siitä, että susien määrää voitaisiin vähentää, sudet voisi kokonaan poistaa tai susilaumojen ei haluta kasvavan. Kaksi perusteli vastaustaan myös sillä, että sudet eivät pysy paikoillaan, vaan liikkuvat ravinnon perässä. Yksi vastaaja näki kehitysideaan niin, että samoille maaseudun asukkaille annettaisiin yhdistetyt susi- ja hirvi-haitat. Toinen korosti, että jokainen saa suojella susia ja hirviä omilla mailloillaan, mutta ei pidä vaatia muilta samaa. Kaksi vastaajaa perusteli negatiivista kantaansa kehitysideaan susien aiheuttamilla ongelmilla ihmisille ja muille kuin hirville. Yhden vastaajan mielestä susien aikaansaama lisäharvennus hirvikannassa täytyisi ottaa lahjana, eikä sitä vastaan tulisi sotia ja toinen vastaaja myötäili tätä sanomalla, että hirvet on se ongelma, eivät sudet. Kaikki vastaajat eivät taida uskoa susien pystyvän pitämään hirvikantaa kurissa, sillä yksi vastaaja kommentoi vastaustaan niin, että nämä asiat on pidettävä erillään, koska susia on vain noin 150.

Susialueen vastaajia, jotka pitivät ideaa suuressa määrin toivottavana ja perustelivat vastauksensa, löytyi seitsemän kappaletta. Kaksi perusteli vastaustaan luonnonmukaisuudella: hirvi on suurpetojen luontaista ruokaa ja olisi ekologisesti järkevää. Yksi vastaajista pohtii hirvikannan olleen jo kymmeniä vuosia keskimääräistä suurempi Etelä- ja Keski-Suomessa. Yhden mielestä esitetty idea hirvitiheyden pitämisestä keskimääräistä korkeampana susilauman alueella poistaisi monta ongelmaa ja toinen vastaaja täsmensi, että tällä estettäisiin hirvi- ja susivahinkoja. Perusteluissa yksi vastaaja toi myös esille, että kannattaa ideaa tutkimusmielessä, jos salakaadot saisi pidettyä kurissa, perustelussa ei mainita, tarkoittaako hän hirvien vai susien salakaatoja vai molempia. Hänestä olisi hyvä tietää, mikä salakaatoihin vaikuttaa ja mikä ei. Yksi perustelu kuului niin, että kehitysidea pidetään erittäin tärkeänä.

7.2.2 Metsänomistaja, joka myös metsästää hirviä

Susialueilla ja sudettomilla alueilla metsää omistavien hirvenmetsästäjien vastausjakaumaa hirvitiheyskysymykseen kuvaa kuvio kahdeksan. Vaikka puhutaankin ”metsää omistavista”-vastaajista, on vastauksissa otettu huomioon kokonaisuudessaan ne vastaajat, jotka omistavat metsää, peltoa tai molempia. Sudettomien alueiden metsänomistajametsästäjiä vastasi 1111 kappaletta ja näistä tyhjiä on 24. Susialueen metsänomistajametsästäjiä vastasi kysymykseen yhteensä 665 kappaletta, näistä 11 jätti vastauksen tyhjäksi.

Kuvion kahdeksan palkkien vastausjakaumissa ei ole kovinkaan suuria eroja. Kuvion ylemmässä palkissa sudettomien alueiden hirviä metsästävästä metsänomistajista 41 prosenttia on sitä mieltä, että ei olisi lainakaan toivottavaa pitää hirvitiheyttä korkeampana susilauman asuttamalla alueella, kun kuvion kahdeksan alemmassa palkissa vastaava prosenttiluku on kolme prosenttia suurempi eli 44 prosenttia. Eli sudettomien alueiden metsänomistajahirvestäjät ovat vähän myönteisempiä esitetulle kehitysidealle, kuin susialueen metsänomistajahirvestäjät, kun katsotaan kysymyksen ääripäävaihtoehtojen vastausprosentteja.

Kuvio 8. Sudettomien alueiden ja susialueiden metsänomistajien, jotka myös metsästävät hirviä, vastausjakaumat (Kansalaiskysely hivistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

Sudettomien alueiden hirvestäjämetsänomistajien joukossa vastaajat, joiden mielestä hirvitiheyden nostaminen susialueella ei ole lainakaan toivottavaa perustelivat kantaansa yleisimmin samoin perusteluin, kuin aikaisemmissakin ryhmissä. Eli sudet pitää tappaa ja poistaa, hirvimäärän lisääntyessä myös sudet ja niiden aiheuttamat haitat lisääntyvät. Huomattavan moni perusteli kantaansa myös sillä, että hirvet kaikkoavat, eivät viihdy tai loppuvat susialueilta. Yksi vastaajista myös epäili, etteivät sudet pystyisi säätämään koko hirvikantaa. Viisi vastaajaa oli sitä mieltä, että sudet kyllä itse löytävät eväänsä, eikä niitä tarvitse ruokkia hirvillä. Yksi näistä vastaajista mainitsi, että hirvet ovat liian arvokasta muonaa susille. Vain yksi toi esille huolensa metsävahingoista, mikäli hirvikantaa nostetaan. Kaksi vastaajaa mainitsi susialueella lisääntyvät liikenneongelmat hirvitiheyden kasvaessa. Liikenneongelmat li-

sääntyisivät vastaajien mukaan, koska pelkästään hirvikannan kasvu johtaisi siihen sekä se, että sudet ajavat hirvet juoksentelemaan liikenteen sekaan. Eräs perusteli vastaustaan sillä, että hirvitiheyden pitäminen korkeana susilauman alueella asettaisi kansalaiset eriarvoiseen asemaan Etelä-Suomen kannattaessa ja Itä-Suomen vastustaessa ideaa. Hän myös kysyi kannattaisiko Etelä-Suomi jos etelään siirtoistutettaisiin parikymmentä sutta.

Sudettomien alueiden vastaajista 25 prosenttia piti kehitysideaa suuressa määrin toivottavana. Kantaansa he perustelivat yleisimmin sillä, että sudetkin tarvitsevat ruokaa. Neljä vastaajaa pohti, että susien keskittyessä hirvien saalistamiseen, ne jättäisivät kotieläimet rauhaan. Jopa seitsemän vastaajaa myös hieman ristiriitaisesti perusteli vastaustaan sillä, että susikanta tulisi hävittää pieneksi tai pitää mahdollisimman matalana, susikantaa ei tule missään tapauksessa lisätä hirvikantaa lisäämällä ja susikantaa tulisi säädellä alueella, ettei se kasva liian suureksi. Yhdessä perustelussa mainittiin, että porovahingot pienenisivät. Eräs vastaaja oli kehittämisidean puolesta, mutta esitti perustelussaan, ettei se toimisi, sillä sudet ajaisivat alueen hirvet pois ja seuraisivat niitä. Yhden mielestä idea oli suuressa määrin toivottava, koska näin hirvikanta ei romahtaisi liikaa.

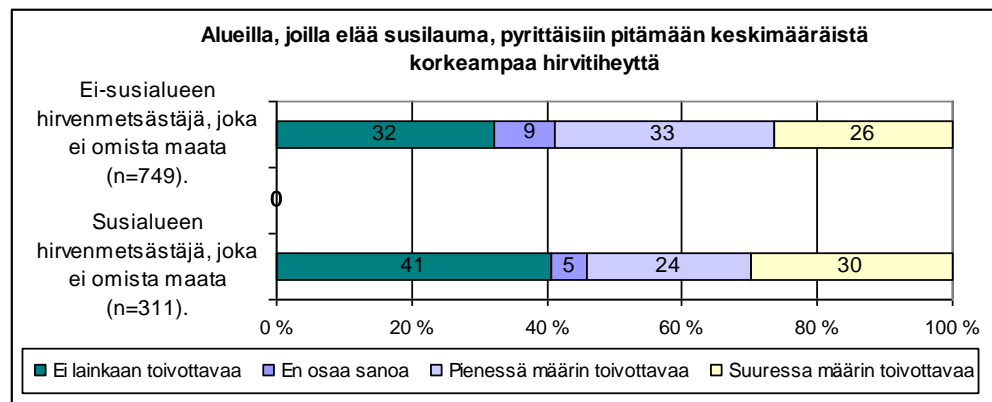
Susialueiden hirvestäjämetsänomistajista monet, jotka eivät pitäneet kehitysidea lainkaan toivottava, toivat perusteluissa esille huolensa susien tämänhetkisestä liian suuresta määrästä tai susien määrän lisääntymisestä, mikäli hirvitiheyttä nostettaisiin susialueella. Näitä perusteluita oli selvästi eniten. Niiden lomassa vastaajat mainitsivat susien aiheuttavan haittoja muun muassa harrastuksille ja metsästykselle. Muutama vastaaja toi esille myös sen, että käytännössä hirvien kohdentaminen susilauman alueelle on vaikeaa, sillä sudet liikkuvat, eivätkä hirvet mahdu niiden kanssa samalle alueelle ja sudet lähtevät kun hirvet loppuvat. Perusteluista löytyi myös yksi susimyönteinen huomio, jonka mukaan susi leviäisi tasaisemmin Suomeen kun ei pystytetä hirvenlihakasvattamoita Itä-Suomeen. Yksi vastaaja perusteli vastaustaan myös sillä, että petojen ravinnonsaanti on vain huomioitava kannansäätelyssä.

”Suuressa määrin toivottavaa”- vastauksen valinneet susialueiden metsänomistajahirvestäjät eivät paljoa kantaansa perustelleet. Yhden vastaajan perustelu kuului, että suurella hirvikannalla voisi saada konfliktia alas, mutta haittana olisivat susien aiheuttamat vahingot metsästyskoirille. Toinen perustelu kuului, että hirviä on oltava riittävästi myös susille, mutta myös susikantaa pitäisi rajoittaa, ettei se kasva liikaa. Perusteluissa mainittiin myös se, että hirvien lisääminen susilauman alueella olisi ”järkevää luontaista kannanhoitoa”. Yksi vastaaja piti ongelmana sitä, ettei tiedetä montako sudenpentuetta todella syntyy. Hänen mielestään RKTL:n ilmoittamat susimäärät ovat alakanttiin, eikä niihin voi luottaa.

7.2.3 Hirvenmetsästäjä, joka ei omista maata

Kuviossa yhdeksän on kuvattu sudettomien alueiden sekä susialueiden maattomien hirvenmetsästäjien vastausjakaumia. Maaton hirvenmetsästäjä tarkoittaa tässä tilanteessa vastaajaa, joka metsästää hirviä, mutta ei omista peltoa tai metsää. Sudettomien alueiden maata omistamattomia hirvestäjiä vastasi yhteensä 768, joista tyhjän vastauksen antoi 19 vastaajaa. Susialueiden vastaavia vastaajia vastasi 316 ja heistä viisi vastasi tyhjää. Sudettomien alueiden vastaajia on siis lähes kaksinkertainen määrä susialueisiin verrattuna.

Suurin ero kuvion kuusi palkkien vastausjakaumissa on ”ei lainkaan toivottavaa”-vastausvaihtoehdossa. Susialueiden maata omistamattomat hirvenmetsästäjät ovat selvästi enemmän esitettyä kehotusehdotusta vastaan, kuin sudettomien alueiden maattomat hirvenmetsästäjät. Mutta samalla susialueiden vastaajista 30 prosenttia on sitä mieltä, että susilauman alueilla hirvitiheyttä olisi suuressa määrin toivottavaa nostaa.

Kuvio 9. Sudettomien alueiden ja susialueiden maata omistamattomien hirvenmetsästäjien vastausjakaumat (Kansalaiskysely hivistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

Sudettomilla mailla hirviä metsästävien maata omistamattomien vastaajien yleisimmät perustelut ”ei lainkaan toivottavaa”- vastaukseen liittyivät susien liian suureen määrään ja siihen, että sudet on hävitettävä, eikä niitä tarvita muualla kuin Siperiassa. Nämä ajatukset olivat hyvin samoja, kuin susialueilla metsästävien. Muutama vastaaja perusteli kantaansa myös sillä, ettei heidän mielestään susia tarvitse ruokkia. Jotkin vastaajat olivat huolissaan susien aiheuttamasta vaarasta koirille ja lapsille, sekä alueen muille eläimille.

Sudettomien alueiden vastaajat, jotka ovat vastanneet kysymykseen ”suuressa määrin toivottavaa” perustelivat mielipidettään muun muassa sillä, että hirvitiheyden lisääminen susilauman alueilla vähentäisi susien aiheuttamia vahinkoja kotieläimille ja suurpedoilla on hyvä olla luontaista ravintoa. Muutamat olivat perustelleet vastaustaan myös hieman ristiriitaisesti mainitsemalla, että susille saatava kaatolupia ja pedot siirrettävä Ruotsiin tai pyydystettävä pyynti-tiluilla. Yksi vastaaja huomioi perustelussaan myös suden laumakäyttäyty-

misen sanomalla, että kehitysidean toteutuessa se ei pääsisi vääristymään, koska hirven saalistus vaatii susilta laumatoimintaa. Yhden mielestä hirvitiheyttä nostettaessa hirviä riittäisi niin susille, kuin ihmisillekin. Yksittäisenä mainintana oli myös se, että susilauman oleilu alueella on ainoa syy miksi hirvikantaa pitäisi säästellä.

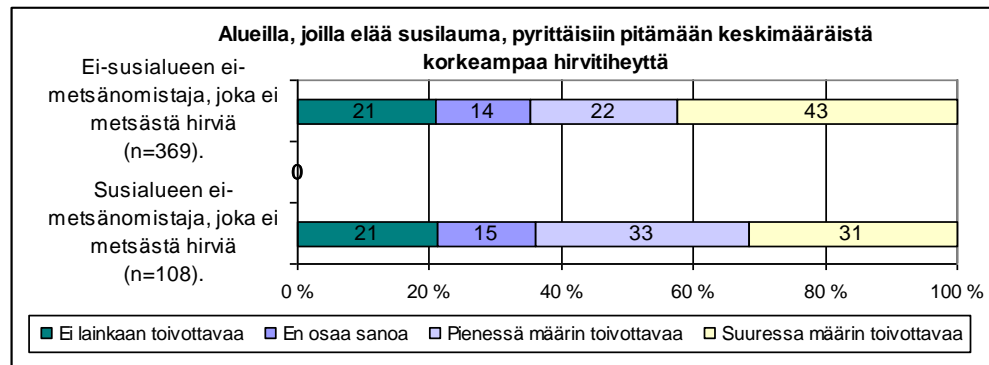
Susialueilla hirviä metsästävien ja maata omistamattomien vastaajien yleisimpiin perusteluihin, jotka liittyvät ”ei lainkaan toivottavaa”-vastaukseen, kuuluivat vastaajien susivastaiset kommentit. Näiden kommenttien mukaan susia ei tarvita, niitä on liikaa ja susien määrää tulisi vähentää. Jotkut vastaajista perustelivat vastaustaan myös sillä, että hirvet eivät pysy paikoillaan samalla alueella, eivätkä sudetkaan. Muutamien mielestä sudet eivät ole tarpeeksi tehokkaita hirvikannan säätelijöitä. Perusteluissa nostettiin esille myös se, että sudet ovat uhka muillekin, kuin hirville, kuten lapsille ja metsästyskoirille.

Näkökulmaa, jonka mukaan hirvitiheyden lisääminen susilauman alueella olisi suuressa määrin toivottavaa, painottaneista vastaajista vain kolme perusteli vastauksensa. Yksi näistä vastaajista perusteli kantaansa sillä, että näin toimimalla ei mahdollisesti sattuisi yhteentörmäyksiä metsästäjien ja sudensuojelijoiden välillä. Hän kuitenkin epäili, että jotkut metsästäjät sanoisivat isomman hirvimäärän pitävän sudet alueella ja jonkun aina joka tapauksessa valittavan. Toinen perusteli vastaustaan esittämällä huolensa, että susialueella ei ole hirviä. Kolmas myönsi idean saattavan toimia, ”jos susien metsästys ei kerta ole vaihtoehtona”.

7.2.4 Ei-metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä

Kuviossa kymmenen (s. 31) kuvataan sudettomilla alueilla ja susialueilla asuvien vastaajien vastausjakaumaa, jotka eivät omista maata, eivätkä osallistu hirvenmetsästyksen. Ylempi palkki kuvaa sudettomien alueiden vastaajien vastausjakaumaa ja alempi susialueiden vastaajien vastausjakaumaa. Kuvion kymmenen ylemmässä palkissa vastaajia on vain 369 kappaletta sillä heistä 10 jätti vastauksen tyhjäksi. Alemmassa palkissa vastaajia on yhteensä 108, koska tyhjän vastauksen jätti kuusi kappaletta.

Kuvioista 10 huomaa sen, että palkkien vastausjakaumat jakautuvat niin, että ”en osaa sanoa”-vastauksen jälkeen seuraavaksi vähiten on vastattu ”ei lainkaan toivottavaa”. Molemmissa kuvioissa suurin osa vastaajista on pitänyt kehitysideaa joko pienessä määrin toivottavana, tai suuressa määrin toivottavana. Sudettomilla alueilla, ei hirviä metsästävät eikä metsää omistavat ovat muita intressiryhmiä selvästi enemmän suopeampia esitetyle kehittämisisideal-

Kuvio 10. Sudettomien alueiden ja susialueiden ei metsää omistavien vastaajien, jotka eivät myöskään metsästä hirviä, vastausjakaumat (Kansalaiskysely hirvistä ja hirvikannan hoidosta 2011).

Sudettomien alueiden vastaajien ryhmään, jotka eivät metsästä hirviä eivätkä omista maata, kuului niitä vastaajia, jotka perustelivat ”ei lainkaan toivottavaa”-vastaustaan susien määrän vähentämisellä. Heidän mielestään susia on liikaa, populaatiota tulisi pienentää alueilla, joilla niistä on todella ongelmia tai sudet on vain poistettava. Eräs vastaajista toi esille sen, että porot olisivat susille hyvää saalista ja susilla on täysi oikeus metsästä niitä. Hänen mielestään hirviä ei tämän takia tarvita lisää.

Vastaajat, jotka pitivät kehitysideaa suuressa määrin toivottavana, perustelivat vastaustaan eniten sillä näkemyksellä, että susien keskittyessä sen luonnollisen saaliin eli hirven metsästämiseen, vähenisivät susien aiheuttamat kotieläinvahingot. Näin susien tekemät haitat ihmisille vähenisivät. Monet vastaajat toivat vastauksissaan esille luonnon kiertokulun: hirvitiheyden nostaminen susilauman alueella on päivän selvää, olisi hienoa, jos luonnon oma kierto pääsisi toteutumaan, luonnon omaehtoista toimintaa on syytä tukea jne. Yksi vastaajista piti myös selvänä sitä, että hirven metsästystä pidetään pienempänä niillä alueilla, joilla sillä on luontaisia vihollisia. Perusteluissa kerrottiin myös, että vastaaja pitää kehitysideaa suuressa määrin toivottavana, jos susien ja hirvien yhteiselo toimisi toisiaan tasapainottavasti. Yhden vastaajan mielestä susikannan täytyisi antaa kasvaa rauhassa, koska susi on erittäin uhanalainen laji ja toisen vastaajan mielestä niin hirvien, kuin petoeläinten määrää olisi nostettava koko Suomessa.

Susialueiden ei-metsää omistavat sekä hirvenmetsästyksen osallistumattomat vastaajat, jotka vastasivat ”ei lainkaan toivottavaa”, eivät perustelleet vastauksiaan. Toisen ääripään mielipiteisiin oli kolme vastaajaa antanut perustelunsa. Jokaisessa painotettiin, että hirvitiheyden nostaminen susilauman alueilla voisi vähentää kotieläinvahinkoja. Perusteluista löytyi myös huomio, että susien syödessä hirvistä pienet, heikot ja sairaat yksilöt, hirvikanta pysyy terveenä. Tämän vastaajan mielestä ihmiset aiheuttavat hirvikannan rappeutumista tapamalla mahtisonneja.

7.3 Alueellisten riistaneuvostojen kysely

Kysely lähetettiin Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisille riistaneuvostolle (liite 2). Kysely koostui perustiedoista, kuvioden 7–10 vastausjakaumia esittävästä kuviosta sekä varsinaisesta tehtäväosioista. Tehtäväosiossa oli neljä avointa eli laadullista kysymystä. Kaikki kyselyn kysymykset olivat pakollisia.

Vastauksia tuli yhteensä kolmetoista kappaletta. Yksi vastauksista ei rekisteröitynyt Webropol-kyselyohjelmaan, mutta vastaaja oli tulostanut vastauksensa paperille joten vastauksia ei menetetty.

7.3.1 Perustiedot

Perustiedoissa kysyttiin, kumman alueellisen riistaneuvoston jäsen on, Satakunnan vai Varsinais-Suomen. Lisäksi perustiedoissa tiedusteltiin mitä tahoa tai organisaatiota vastaaja edustaa riistaneuvostossa. Vastauksista seitsemän saatiin Satakunnan riistaneuvon jäseniltä ja seitsemän Varsinais-Suomen riistaneuvoston jäseniltä. Yhdeksän vastaajaa ilmoitti edustavansa riistaneuvostossa riistanhoitoyhdistystä, kaksi maanomistajia, yksi Suomen metsäkeskusta ja yksi kuntaliittoa.

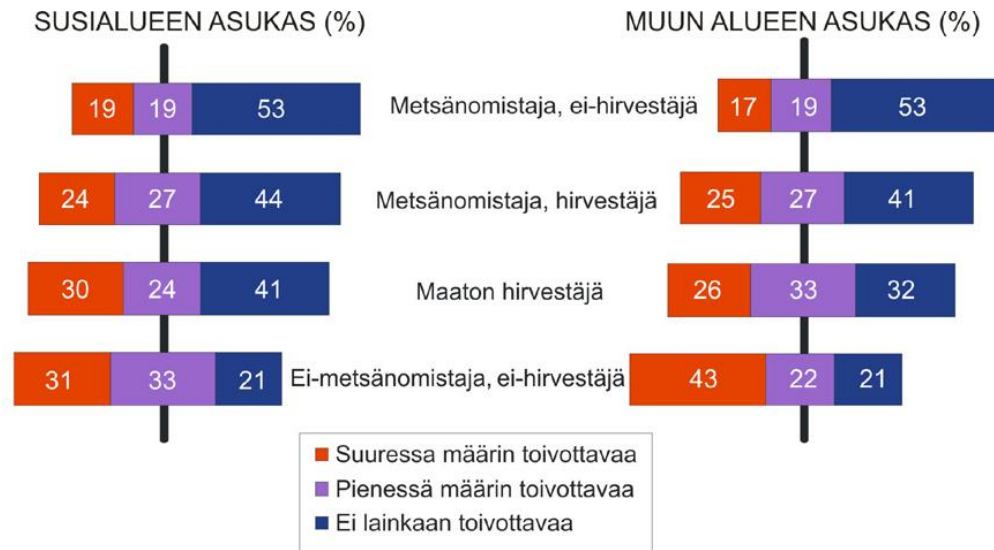
7.3.2 Vastausten jakautuminen ryhmien sisällä

Kyselyn kohdassa kolme esiteltiin kuvioden 7–10 vastausjakaumia esittävä kuvio (kuvio 11, s. 33) ja kohdassa neljä vastaajilta kysyttiin miten he tulkitsevat kuviossa näkyvien vastausten jakautumista seuraavien ryhmien sisällä alueittain:

- metsänomistaja, ei-hirvestäjä
- metsänomistaja, hirvestäjä
- maaton hirvestäjä
- ei-metsänomistaja, ei-hirvestäjä.

Kysymyksellä haluttiin siis saada selville, miten kyseisten alueellisten riistaneuvostojen jäsenet tulkitsevat Suomen riistakeskuksen teettämästä hirvikyselystä saatuja vastausjakaumia eri ryhmien sisällä kehitysehdotukseen ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä.”

Hirvivaara susialueella – Pitäisikö susilauman elinalueella pitää keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä

Kuvio 11. Kuvioden 7–10 vastausjakaumia esittävä kuva kysymyksestä: ”Alueella, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä.” Kuvioista on jätetty pois ”En osaa sanoa”-vastaukset, jonka vuoksi luvut eivät summaudu sataan. (Kysely alueellisille riistaneuvostoille 2012.)

Vastauksissaan ryhmän metsänomistaja-ei-hirvestäjien vastausten jakautumiseen, lähes kaikki riistaneuvostojen jäsenet toivat esille metsänomistajien pelon hirvien aiheuttamien metsätuhojen kasvamisesta. ”Taloudellinen ajattelu ohjaa mielipiteen muodostusta voimakkaasti”, kiteyttää yksi riistaneuvoston jäsenistä. Riistaneuvostojen jäsenten mielestä vastauksissa alueittain ei ole eroja. Kahden vastaajan mielestä metsänomistajat eivät halua hirvikantaa kasvatettavan susien ruoaksi metsätalouden kärsiessä suuresta hirvimäärästä. Eräs vastaajista tulkitsi kuviota niin, että alueiden kesken, sekä ryhmien sisällä on samanlainen käsitys susikannan vahvistumisen vaarasta sitä mukaan, kun hirvikanta lisääntyy. Kuviota tulkittiin myös niin, että neljännes vastaajista uskoo susien aiheuttamien haittojen pienenevän hirvitiheyttä nostettaessa. Yksi neuvoston jäsen epäili, etteivät kaikki metsänomistajavastaajat ymmärtäneet kysymystä, kun ovat vastanneet pitävänsä esitettyä kehitysehdotusta suurena määrin toivottavana. Hän mainitsi hirven olevan metsänomistajalle vahinkoeläin, etenkin keskimääräistä suurempana kantana.

Monet riistaneuvostojen jäsenet huomioivat, että hirviä metsästävät metsänomistajat suhtautuvat kehitysehdotukseen hyvin samansuuntaisesti, kuin metsänomistaja-ei-metsästäjät. Hirvenmetsästysharrastuksen mainittiin monessa vastauksessa vaikuttavan siihen, että metsästäjä-metsänomistajat suhtautuvat edeltävää ryhmää hieman positiivisemmin hirvitiheyden nostamiseen. Yhden vastaajan mielestä kuvion vastausjakauma kertoo, etteivät metsästäjä-metsänomistajat halua suurempaa hirvikantaa ja toisen mielestä kyseisen ryhmän edustajilla on huoli niin metsästä, kuin saaliin saamisesta. Mitä susiasiaan tulee, niin yksi vastaajista tulkitsi kuvaa seuraavasti: ”Enemmistö pitää vaikutusta susiasiaan pienenä.” Toinen vastaaja tulkitsi kuviota huomioiden, että susialueella nähdään susien aiheuttamat riskit suuremmiksi, kuin muualla.

Monet riistaneuvoston jäsenet mainitsivat alueiden välisten erojen olevan pienet. Kuitenkin kahden vastaajan mielestä ryhmän sisällä mielipide on tilastollisesti hyvin samankaltainen. Toinen näistä vastaajista tulkitsi kuviota myös niin, etteivät hirvestävät metsänomistajat halua edellisen ryhmän tavoin kasvattaa metsissään hirviä susien ruoaksi. Yksi vastaaja epäili, etteivät metsästäjä-metsämomistajat ole ymmärtäneet kysymystä, sillä hänen mielestään susialueen korkeammasta hirvitiheydestä ei ole kyseiselle ryhmälle mitään hyötyä. Hirvet söisivät taimikot ja sudet koirat metsästyksen yhteydessä.

Lähes puolet kyselyyn vastanneista riistaneuvoston jäsenistä tulkitsi kuvion kolmannen ryhmän, maaton hirvestäjä, vastausjakaumaa niin, että susialueen hirvestäjät suhtautuvat kehitysehdotukseen muiden alueiden metsästäjiä kriittisemmin. Yhden vastaajan mielestä susialueen maattomalla hirvenmetsästäjällä on huoli sekä saaliista, että asukkaiden turvallisuudesta. Joissain vastauksissa epäiltiin, etteivät hirvenmetsästäjät halua susikannan voimistuvan. Neljä neuvoston jäsentä oli sitä mieltä kuvion tuloksesta, etteivät maattomat hirvenmetsästäjät ole huolissaan hirvien aiheuttamista metsätuhoista. ”Yllättävää, että yli puolet maattomista hirvestäjistä on sitä mieltä, että taimikot voi syöttää hirville ja hirvet sekä hirtvikoirat susille”, ihmetteli yksi riistaneuvoston jäsen. Maattoman hirvestäjän mainittiin ajattelevan asiaa hirvenmetsästyksen tuoton lisääntymisellä. Sama vastaaja muistutti, että susialueella hirvikolarit lisääntyisivät susien pitäessä hirvet liikkeellä myös talvisin.

Viimeisen ryhmän kohdalla usean riistaneuvoston jäsenen vastauksessa toistui teema, jonka mukaan metsää omistamattomat ja hirvenmetsästyksen osallistumattomat vastaajat eivät tunne käsiteltyä hirvitiheysasiaa kovinkaan hyvin. Ryhmän edustajat eivät joudu itse kärsijöiksi, jolloin seurauksista ei tarvitse välittää. Yhden neuvoston jäsenen mielestä on erikoista, että enemmistö ei-metsää omistavista ja ei-hirviä metsästävistä haluaa nostaa hirvikantaa. Hirviä on hänen mielestään jo tarpeeksi susikantaa ajatellen. Toisen jäsenen mielestä kyseisen ryhmän on vaikea hahmottaa todellista tilannetta. Alueiden välisiä eroja jotkin neuvostojen jäsenet kommentoivat niin, että susialueella asuvat tiedostavat susien aiheuttamat mahdolliset uhat ja suhtautuvat näin ollen sudenttomien alueiden asukkaita kriittisemmin esitettyyn kehitysehdotukseen. Yhden mielestä alueiden väliset erot ovat pieniä ja molempien alueiden asukkaista yli puolet pitää tiheää hirvikantaa ainakin pienessä määrin toivottavana.

7.3.3 Vastausten jakautuminen intressiryhmien välillä

Kyselyn kohdassa viisi riistaneuvostojen jäseniltä kysyttiin miten he tulkitsevat vastausten jakautumista eri ryhmien välillä. Yhden vastaajan mielestä vastaukset muodostavat hänen odotuksiensa mukaisesti varsin ymmärrettävän ketjun. Kyseinen vastaaja kaipaili tietoa vastaajien määrästä ryhmissä eli otantojen koosta. Toinen vastaaja ihmetteli vastausten samansuuntaisuutta ja toisen mielestä hirvikannan kasvattaminen ei saa kannatusta. Yhden mielestä oli etukäteen arvattavissa, että ei-metsänomistajat sekä ei-hirvestäjät suhtau-

tuvat kaikista ryhmistä myönteisimmin kehitysehdotukselle. Hänen mielestään oli sen sijaan yllättävää miten neutraalisti hirvenmetsästäjäryhmät suhtautuivat hirvitiheyden nostamiseen susialueilla verrattuna ei-hirvestäjiin.

Joissain vastauksissa metsänomistajien pohdittiin haluavan pienempää hirvikantaa sekä pelkäävän hirvien aiheuttamia vahinkoja. Eräs riistaneuvoston jäsen näki, että metsänomistajilla ja hirvenmetsästäjillä on samansuuntainen näkemys susien hyväksi tehtävästä hirvikannan nostosta. Toinen kommentoi, etteivät metsänomistajaryhmät tue susien lisääntymismahdollisuuksia lisäävää ratkaisumallia ja yhden vastauksen mukaan ylivoimainen enemmistö vastaajista ei hyväksy susien takia nostettavaa hirvikantaa.

Muutama riistaneuvoston jäsen tulkitsi vastausten jakautumista niin, että maata omistamattomat vastaajat eivät tiedosta kasvavan hirvikannan tuomia lisätuhoja pelloille ja metsille. Yksi näin miettivistä vastaajista ei myöskään uskonut maattomien vastaajien ymmärtävän sitä riskiä, että tiheä hirvikanta susialueilla saattaa johtaa susikannan paikalliseen kasvuun. Jonkun mielestä kaupungissa ja vastaavilla alueilla asuvat vastaajat vähättelevät susien aiheuttamaa uhkaa ja pelkoa. Kaksi riistaneuvoston jäsentä uskoi tiedonpuutteen vaikuttavan metsää omistamattomien ja ei-hirvestäjien vastauksissa. Myös tunteella epäiltiin olevan vaikutusta ei-metsästävien ja ei-metsää omistavien vastaukseen.

Erään riistaneuvoston jäsenen vastauksessa muistutettiin, että susialueilla koirien käyttö hirvenmetsästyksessä on mahdotonta ja hirvet jäävät näin ollen metsästämättä. Tällöin hirvikanta vahvistuu, on sitä toivottu tai ei. Vastaaja myös kertoi, ettei hirvi ole sudelle pääravintoa Varsinais-Suomessa, joten siellä hirvitiheydellä ei ole susille selvää vaikutusta. Hänen mukaansa sudet aiheuttavat hirvien laumoittumista, josta seuraa taimikkovahinkoja.

7.3.4 Riistaneuvostojen vaikutusmahdollisuudet

Kuten luvussa 2.3 kerrottiin, alueellisten riistaneuvostojen toimintaan kuuluu muun muassa hirvieläinpolitiikkaan ja suurpetopolitiikkaan liittyvän avoimen ja vuorovaikutteisen sidosryhmäyhteistyön, sekä erilaisten intressien yhteensovittamisen lisääminen (Suomen riistakeskus 2011f). Kohdassa kuusi riistaneuvostojen jäseniltä kysyttiinkin, onko edellä kuvatussa ryhmien sisäisten ja ryhmien välisten erojen taustalla seikkoja, joihin vastaajan riistaneuvosto voisi ja joihin sen tulisi pyrkiä vaikuttamaan. Lisäksi kysyttiin, millä tavalla riistaneuvosto voisi kyseisiin seikkoihin vaikuttaa. Neuvostojen jäseniltä tuli paljon erilaisia ehdotuksia, miten kyseisiin seikkoihin voitaisiin vaikuttaa riistaneuvostojen taholta.

Erään vastaajan mielestä ei ole seikkoja, joihin alueellisen riistaneuvoston tulisi pyrkiä vaikuttamaan. Sen sijaan yhden vastaajan mukaan riistaneuvoston yhtenä tehtävänä on turvata riistakannat ja estää konfliktien syntyminen. Hä-

nen mielestään riistaneuvoston tulisikin pyrkiä välillisesti vaikuttamaan siihen, ettei pääsisi syntymään paikallisia suurpetokeskittymiä, jotka vaikuttavat riistaeläinkantoihin tai aiheuttavat konflikteja. Vastaja painotti myös, että kanta-arvioiden tulee olla luotettavia. Toisen vastaajan mielestä riistaneuvoston tulisi vaikuttaa aktiivisesti alueen talvehtivaan hirvikantaan ja seurata yhteislupien sisällä, että verotus kohdistuu paikallisesti niille alueille, joilla vahingot ovat suurimmat.

Yhden vastauksen mukaan riistaneuvoston tulisi pyrkiä vaikuttamaan susikannanhoitoon tiheään asutuilla alueilla niin, ettei sudesta olisi jatkossakaan vaaraa asukkaille tai kotieläimille. Vastaja oli sitä mieltä, että sudenkaatolupia tulisi myöntää siinä määrin, ettei susikanta kasva asutuilla alueilla liian suureksi. Hänestä kaatoluvilla voidaan vaikuttaa myös erämaasusien luontaisen ihmispelon säilymiseen. Toisessa vastauksessa ihmeteltiin sen sijaan, että miksi asiaan pitäisi vaikuttaa. Tämän vastaajan mielestä susialueen asukkaat ovat ratkaisevia tekijöitä ja muilta ei tarvitse asiasta kysyä. Hän vielä totesi, että näiden susialueiden asukkaiden kiusaksihan ”-hirvet ja sudet tällä menettelyllä asettuvat.”

Susitietouden lisäämistä kaikkien keskuudessa kannatti eräs vastaja. Susitietouden lisäksi toinen vastaja haluaisi, että tietoa hirvistä pyrittäisiin lisäämään suurelle yleisölle. Hänen mielestään metsänomistajille voidaan jakaa tietoa susien ja hirvien tilanteesta alueittain sidosryhmätilaisuuksissa. Kolmas vastaja totesi, ettei hirvikannan suhdetta susikantaan ole käsitelty millään hänen mukana olemillaan foorumeilla, joten hänestä asian esiin ottaminen voisi olla ajankohtaista.

Yksi vastaja vastasi lyhyesti, että hirvikanta on pidettävä alhaisena. Toisen vastaajan mielestä hirvitiheyden määrään voi ottaa kantaa tavoitetasolla, jolloin on muistettava pitää mielessä muun muassa liikenneturvallisuuden sekä sosiaalisiin vaikutuksiin liittyvät kysymykset. Vastaajan mukaan asiasta voitaisiin myös keskustella yhteisesti riistaneuvostossa. Yhdessä vastauksessa muistutettiin myös, että valmiin hirvikannan hoitosuunnitelman sisältöä on tiedotettava mahdollisimman laajalle

Ainakin yksi vastaajista koki kysymyksen vaikeaksi. Hän pohti, että jos hirvikantaa nostetaan susialueella, niin koiralla metsästäys vaikeutuu tai loppuu kokonaan. Vastaajan mielestä niin sanottua miesajoa ei ole helppo, eikä tarpeenkaan aloittaa uudelleen. Yhdessä vastauksessa tuumailtiin, että mielipiteet voivat muuttua suden vakiintuessa ja hirvikannan ollessa tasapainossa metsästyksen kanssa. Ehtona tälle hän näki kuitenkin sen, etteivät metsävahingot kasva kohtuuttomasti.

7.3.5 Muiden tahojen vaikutusmahdollisuudet

Kyselyn kohdassa seitsemän vastaajaa pyydettiin ensiksi kertomaan, onko heidän mielestään kohdan viisi vastauksessa mainittujen erojen taustalla seikkoja, joihin jokin muu taho riistaneuvoston sijaan voisi ja sen tulisi pyrkiä vaikuttamaan. Lisäksi kysyttiin, mikä tämä taho on ja miten se voisi vaikuttaa. Vain yksi vastaaja ei kommentoinut mitään kysymykseen ja yhdelle ei tullut mitään mieleen. Yhden vastaajan mielestä ei ole seikkoja, joihin jokin muu taho voisi vaikuttaa.

Metsästäjäliitto voisi vaikuttaa lupapolitiikkaan, kommentoi eräs vastaaja. Lisäksi hänen mielestään maanomistajajärjestöt voisivat vaikuttaa hirvikantoihin sekä riistapolitiikkaan siten, että suurpetojen välilliset vaikutukset hirvikantaan huomioidaan hirvikantojen tiheyksiä arvioitaessa. Maanomistajat mainitsi myös toinen vastaaja, jonka mielestä maanomistaja- ja metsänomistajatahot tulisi saada mukaan kokonaisvalistukseen, sillä kaikki tieto eri tahoilta on hänestä aina hyödyksi. Hänen mielestään erityisesti mediassa tulisi käsitellä asioita laajasti ja monipuolisesti.

Toisen vastaajan mielestä tiedotusvälineille on annettava tietoa mitä siitä seuraa, jos hirvikantaa kasvatetaan susikannan kasvattamiseksi. Myös Suomen riistakeskuksen valtakunnallista tiedottamista ja koulutustoimintaa, sekä alan lehtiä ja julkaisuja pidettiin yhdessä vastauksessa tärkeinä. Yhden vastaajan mielestä on jatkettava tiedotusta korkean hirvikannan aiheuttamista vahingoista. Yksi vastaaja mainitsi vastauksessaan, että Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton (MTK) ja metsänomistajajärjestöjen on tiedotettava asiallisesti ja oikein jäsenilleen.

Yhden kysymykseen vastanneen riistaneuvoston jäsenen mielestä tieviranomaisten, poliisiviranomaisten sekä metsäkeskusten olisi hyvä raportoida reaaliajassa riistanhoitoyhdistyksille alueellisten riistaneuvostojen kautta alueista, joilla kulloinkin tapahtuu vahinkoja ja on hirvitihentymiä. Hänestä raportit tulevat nykyään liian suurella viiveellä. Vastaaja pohtikin, että tiedonsiirto olisi melko nopeaa riistanhoitoyhdistyksien voimassa olevien suurriistan virka-apuorganisaatioiden kautta.

Kysymykseen vastattiin myös niin, että laskennalla on luotettavasti selvitettävä susikannan suuruus eri alueilla. Laskennan jälkeen tulisi määritellä siedettävissä oleva kanta. Vastaajasta toimenpiteet on suoritettava RKTL:n, Suomen riistakeskuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä.

Eräs vastaaja kommentoi vastauksessaan seuraavansa omasta mielestään melko tiiviisti alaa, eikä käsiteltävän asian merkitys ole noussut kovinkaan vahvasti missään esille. Hän epäili vastauksessaan, ettei hirvikannan kasvattamisesta olisi susikannalle enää mitään vaikutusta, sillä Suomen hirvikanta on jo muutenkin niin iso. ”Jos susien määrässä valtakunnan tasolla puhutaan sadoista ja hirvien lähes sadasta tuhannesta niin ei kai toisen kannan pieni muutos

vaikuta toiseen”, pohti vastaaja. Hänestä siis asian avaaminen ylipäättään voisi olla järkevää esimerkiksi RKTL:lle.

Yhden vastaajan mielestä asia ei ole mikään pienen ryhmän salaisesti hoidettava, vaan avoimen kansalaiskeskustelun vaativa asia. Hän totesi vastauksessaan, ettei sudesta voi tulla city-kanin ja rusakon tavoin pihapiirissä, lähimetsissä ja karjalaitumilla vieraileva eläin. Vastaajasta susi kuuluu suomalaiseen luontoon, mutta suden reviirialueet tulee olla alueilla, joilla se ei aiheuta vaaraa ihmisille, eikä ammatin harjoittamiselle. Susikannan kasvua on hänen mielestään pystyttävä rajoittamaan laillisin keinoin.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

8.1 Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille

Johtopäätöksiä tehtäessä Suomen riistakeskuksen hirsikyselyn tuloksista on huomioitava, etteivät otokset kuvaa käsiteltyä tilannetta kaikilta osin totuudenmukaisesti. Tämä johtuu otoksien pienestä koosta verrattuna perusjoukkoihin. Näin ollen otoksien mukaan ei voida tehdä kovin tarkkoja johtopäätöksiä tai yleistyksiä. Lisäksi on hyvä huomioida, että jako susialueisiin ja sudettomiin alueisiin perustuu siihen, miten hirviä metsästävät ovat vastanneet Suomen riistakeskuksen teettämän kansalaiskyselyn kysymykseen, onko susien läsnäololla ollut vaikutusta vastaajan hirvenmetsästykseen.

8.1.1 Metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä

Kun vertaa kuvion seitsemän (s. 25) palkkeja muihin kuvioihin havaitaan, että ei-metsästävät metsänomistajat suhtautuvat hirvitiheyden nostamiseen susialueella kaikista negatiivisimmin, sillä kuvion seitsemän palkeissa vastausprosentit ”ei lainkaan toivottavaa”-vastauksessa ovat selvästi muiden kuvioiden palkkeja suuremmat ja ”suuressa määrin toivottavaa”-vastauksessa pienemmät.

Selityksenä voisi olla, että vastaajat eivät halua keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä sen takia, koska siitä syntyisi vain enemmän hirvien aiheuttamia metsätuhoja. Vastaajien perusteluissa ”ei lainkaan toivottavaa”-vastaukseen suurin osa tuo kuitenkin ilmi sudet ja niiden määrän vähentämisen. Seuraavaksi eniten metsänomistajien mielissä on ollut susien ja hirvien aiheuttamat vahingot, eli molempien kantaa täytyisi pienentää. Vain muutama katsoo hirvien olevan ongelma, eikä susien.

Tämä on aika yllättävää, sillä metsänomistajien olettaisi olevan enemmän huolissaan hirvien aiheuttamista tuhoista, kuin susista. Voisi olettaa, että he ottaisivat suden tuoman hirvihävikin ilolla vastaan, mutta valtaosan perustelujen mukaan näin ei ole.

8.1.2 Metsänomistaja, joka myös metsästää hirviä

On hyvin oletettavaa, että hyödyt ja haitat ovat näiden vastaajien mielissä sekoittuneet. Vastaajat ovat siis hirvenmetsästäjiä, sekä metsänomistajia ja heidän vastausjakaumaansa kuvaa kuvio kahdeksan (s. 27). Vastausjakaumat kuvion palkeissa vastaavat suurin piirtein toisiaan. Eli susialueiden vastaajat ovat vastanneet hyvin samalla tavoin, kuin sudettomien alueiden metsänomistajametsästäjät.

Hyötynä hirvitiheyden nostamisessa hirviä metsästäväälle metsänomistajalle on tietenkin varmempi hirvisaalis ja suuremmat lihamäärät, mutta toisaalta hirvien aiheuttamien metsätuhojen määrä saattaisi kasvaa. Ei kuitenkaan ole aivan varma, että vastaajan omat metsä- tai peltoalueet sijaitsevat susialueilla, joilla hirvitiheyttä nostettaisiin. Eli vastaajalle itselleen ei välttämättä seuraisi metsätuhoja, vaikka hirvitiheyttä pidettäisiin keskimääräistä korkeampana susilaumojen elinalueilla. Hirvitiheyden nostamiseen susialueella liittyy myös susikannan voimistuminen ja siihen liittyvät mahdolliset ongelmat, mikä ei aina metsästäjän kannalta ole toivottavaa. Kumpia vastaajat ovat vastatessaan miettineet, susia vai hirviä. Ovatko he vastanneet metsästäjänä tai metsänomistajana?

Kuvion kahdeksan ”ei lainkaan toivottavaa”-vastausten perusteluista käy ilmi, että suurin osa vastauksensa perustelleista vastaajista on ajatellut susia vastatessaan. Tarkemmin ottaen nämä vastaajat perustelivat vastauksensa sillä, että susia on liikaa ja niitä tulisi vähentää. Vastaajista vain muutama perusteli vastaustaan hirvien aiheuttamilla metsätuhoilla. Kuvion kahdeksan vastaajat, eli metsää omistavan hirvenmetsästäjät, pitävät siis annettujen perusteluiden perusteella susia haitallisempina kuin hirviä.

8.1.3 Hirvenmetsästäjä, joka ei omista maata

Kuviosta yhdeksän (s. 29) huomataan, että susialueella hirvestävät metsää tai peltoa omistamattomat ovat sudettomilla alueilla hirviä metsästäviä enemmän sitä mieltä, että susilauman alueella olisi suuressa määrin toivottavaa lisätä hirvien määrää. Vastaavasti susialueen metsästäjien mielipiteet jakautuvat niin, että heistä suurempi osa on hirvitiheyden nostamista vastaan, kuin sudettomien alueiden metsästäjät. Mielenkiintoista kuvion yhdeksän alemmassa palkissa onkin se, että molempien ääripäiden vastausprosentit ovat aika suuret. Eli 41 prosenttia susialueen metsästäjistä vastustaa hirvitiheyden nostamista, mutta jopa 30 prosenttia on sitä mieltä, että se on suuressa määrin toivottavaa.

Miksi susialueen metsästäjät haluaisivat sudettomien alueiden metsästäjiä enemmän hirviä alueelleen? Perusteluista käy ilmi, että yksi susialueella metsästävä perusteli ”suuressa määrin toivottavaa”-vastauksensa sillä, että susialueella ei ole hirviä. Tämä vastaaja haluaisi siis enemmän hirviä metsästys-

alueelleen. Toisen mielestä hirvitiheyttä nostamalla saatettaisiin välttyä metsästäjien ja sudensuojelijoiden yhteentörmäyksiltä.

Susialueen vastausprosentti vastaukseen ”suuressa määrin toivottavaa” on siis 30 ja sudettomien alueiden 26. Toisaalta susialueiden metsästäjistä 41 prosenttia ei toivo hirvitiheyttä nostettavan, ehkä peläten mahdollisesti lisääntyvien susien aiheuttavan enemmän metsästyskoiravahinkoja. Vastausprosentti voi myös olla seurausta siitä, miten susialueen metsästäjät ovat kokeneet sudet tähän mennessä. He ovat vastanneet kyselyssä, että susilla on ollut vaikutusta heidän hirvenmetsästyksensä. Ovatko sudet vieneet metsästyskoiran mennessään tai säikäyttäneet hirvet pois alueelta?

Suhteessa annettujen perusteluiden lukumäärään kuvion yhdeksän alemman palkin ”ei lainkaan toivottavaa”-vastauksen perusteluissa on eniten mainintoja siitä, että sudet ovat uhka muillekin kuin hirville. Vastajat olivat huolissaan etenkin metsästyskoirista sekä lapsista. Susialueella metsästävät metsästäjät vaikuttavat siis olevan erityisen huolestuneita susien aiheuttamasta uhasta.

Kuvion yhdeksän ero kuvioon kahdeksan on se, että kuviossa yhdeksän on kyse vastaajista, jotka metsästävät hirviä ja kuviossa kahdeksan on kyse vastaajista, jotka ovat metsänomistajia sekä hirvenmetsästäjiä. Vastaajien taustatiedoista voisi päätellä, että kuviossa yhdeksän vastaajien vastaukset perustuvat heidän hirvenmetsästyskokemuksiinsa, niin positiivisiin kuin negatiivisiin, sekä suden hirvenmetsästyksen aiheuttamiin vaikutuksiin. Esimerkiksi hirvien muuttunut käytös ja koiravahingot. Kuviossa kahdeksan vastaajien vastauksen perustuvat edellä mainittujen seikkojen lisäksi hirvien aiheuttamiin metsätuhoihin. Kuvion kahdeksan vastaajat ovatkin kuvion yhdeksän vastaajia enemmän kehitysehdotusta vastaan.

8.1.4 Ei-metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä

Kuviosta 10 (s. 31) huomaa, että sen palkeissa vastausjakaumat jakautuvat niin, että ”en osaa sanoa”-vastauksen jälkeen seuraavaksi vähiten on vastattu ”ei lainkaan toivottavaa” 21 prosenttia. Kuvion molemmissa palkeissa suurin osa vastaajista on pitänyt kehitysideaa joko pienessä määrin toivottavana, tai suuressa määrin toivottavana. Sudettomilla alueilla, ei hirviä metsästävät eikä metsää omistavat ovatkin muita intressiryhmiä selvästi enemmän suopeampia esitetylle kehittämisidealle.

Sudettomien alueiden ja susialueiden asukkaiden ”suuressa määrin toivottavaa”-vastauksen prosentit jakautuvat niin, että kuviossa 10 ylemmässä palkissa vastausprosentti on 43 ja alemmassa se on 31. Susialueiden asukkaat eivät siis ole yhtä innokkaasti nostamassa hirvitiheyttä susilauman alueella, kuin susialueen vastaajat. ”Suuressa määrin toivottavaa” vastanneet perustelivat näkemystään eniten sillä, että hirvitiheyttä nostettaessa susien aiheuttamat ko-

tieläinvahingot vähenisivät. Perusteluissa painotettiin myös sitä, että luonnon oman kiertokulun olisi hyvä toteutua.

Kuvion molemmissa palkeissa ”ei lainkaan toivottavaa” on vastannut 21 prosenttia. Susialueen asukkaat eivät perustelleet vastaustaan, mutta sudettomien alueiden asukkaista seitsemän perusteli negatiivisen kantansa hirvitiheyden nostamiseen. Näistä perusteluista kuusi käsitteli susien vähentämistä. Yhden mielestä susipopulaatiota tulee pienentää alueilla, joissa niistä on todella ongelmia. Muut olivat suoraan sitä mieltä, että susilaumat tulee hoitaa pois. Ainakin siis nämä seitsemän sudettomien alueiden asukasta miettivät susia vastustaessaan hirvitiheyden nostamista.

Perusteluiden mukaan sudettomien alueiden vastaajat ajattelivat susia susialueen vastaajia enemmän vastatessaan ”ei lainkaan toivottavaa”. Tämä on yllättävää, sillä olettaisi susialueiden asukkaiden perustelevan vastaustaan susien läsnäololla. Eivätkö susialueen asukkaat ole yhtä susivastaisia, kuin sudettomien alueiden asukkaat? Voisiko olla niin, että susialueella eläneet eivät koe susia yhtä suurena uhkana, kuin susiin tottumattomat ihmiset? Toisaalta sudettomien alueiden vastaajat ovat susialueen asukkaita enemmän sitä mieltä, että kehitysidea on suuressa määrin toivottavaa. Susialueen vastaajia on myös yli puolet vähemmän, kuin sudettomien alueiden vastaajia.

8.2 Alueellisten riistaneuvostojen kysely

Kysyttäessä Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisten riistaneuvostojen jäseniltä, miten he tulkitsevat vastausten jakautumista ryhmän metsänomistaja, ei-hirvestäjä sisällä, niin yleisimmän näkemyksen mukaan alueiden välillä ei ole merkittäviä mielipide-eroja. Riistaneuvostojen jäsenten mukaan ryhmän enemmistön vastustus kehitysehdotukseen ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä” on loogista. Vastausten mukaan ryhmän mielipiteisiin vaikuttaa huoli hirvien aiheuttamista metsävahingoista, eli taloudellinen ajattelu ohjaa ryhmän mielipiteitä.

Seuraavan ryhmän, metsänomistaja hirvestäjä, kohdalla riistaneuvostojen jäsenet pohtivat, että vastausjakaumiin vaikuttaa niin huoli metsästä kuin saaliin saamisestakin. Kyseinen ryhmä suhtautuu kuitenkin pelkkiä metsänomistajia positiivisemmin hirvitiheyden nostamiseen. Riistaneuvoston jäsenet eivät nähneet suuria eroja alueiden välisissä vastausjakaumissa.

Pohtiessaan maattomien hirvenmetsästäjien vastausjakaumia alueittain, kuusi riistaneuvostojen jäsentä eli lähes puolet vastanneista mainitsi susialueiden metsästäjien suhtautuvan kriittisemmin kehitysehdotukseen, kuin muiden alueiden hirvenmetsästäjät. Jotkut riistaneuvoston jäsenistä epäilivät myös, että vastausjakaumien perusteella hirvenmetsästäjät eivät välitä hirvien aiheuttamista metsätuhoista yhtä paljon, kuin edelliset ryhmät. Hirvenmetsästäjät suh-

tautuvat siis positiivisemmin kehitysehdotukseen, kuin metsänomistajaryhmät.

Viimeisen ryhmän, ei-metsänomistaja ei-hirvestäjä, kohdalla riistaneuvostojen jäsenet epäilivät, etteivät kyseisen ryhmän edustajat tunne asiaa yhtä hyvin, kuin edelliset ryhmät. Kyseinen ryhmä kannattaa eniten kehitysehdotusta, sillä ryhmän edustajat eivät joudu kärsijöiksi, jolloin seurauksista ei tarvitse välittää. Vastausten perusteella riistaneuvostojen jäsenten mielestä kyseinen ryhmä toivoo susien lisäämistä, joskin susialueen asukkaat ovat kriittisempiä.

Vastausten jakautumisen eri ryhmien välillä riistaneuvostojen jäsenet tulkitsivat pääasiassa niin, että metsänomistajat haluavat pienentää hirvikantaa metsävahinkojen pelossa. Yleinen linjaus jäsenten vastauksissa on, että asian parhaimmin tuntevat eivät kannata hirvitiheyden nostamista susialueilla. Sen sijaan asian huonommin tuntevat kannattavat kehitysehdotusta.

Seuraavassa listassa listataan riistaneuvostojen jäsenten ehdotuksia siihen, miten vastaajien riistaneuvostot voisivat vaikuttaa ryhmien sisäisten ja välisten erojen taustalla oleviin seikkoihin:

- Susi- sekä hirvitetoutta tulee lisätä kaikkien keskuudessa.
- Susi- ja hirvikannan välisen suhteen käsittelemisen esiin ottaminen ajankohtaista.
- Metsänomistajille voidaan kertoa lajien tilanteista alueittain sidosryhmätilaisuuksissa.
- Hirvitiheyden määrään voidaan ottaa kantaa tavoitetasolla, muistettava kuitenkin pitää mielessä mm. liikenneturvallisuuden sekä sosiaalisien vaikutuksiin liittyvät kysymykset.
- Asiasta keskusteltava yleisesti riistaneuvostossa.
- Riistaneuvoston pyrittävä vaikuttamaan suden kannanhoitoon tiheään asutuilla alueilla siten, ettei sudesta ole jatkossakaan vaaraa asukkaille tai kotieläimille.
- Kaatolupia susille myönnettävä niin, ettei kanta kasva asutuilla alueilla liian suureksi ja erämaasusien luontainen pelko ihmistä kohtaan säilyy.
- Hirvikanta on pidettävä alhaisena.
- Valmiin hirvikannan hoitosuunnitelman sisällön tiedottaminen mahdollisimman laajalle.
- Riistaneuvoston pyrittävä välillisesti vaikuttamaan niin, ettei pääsisi syntymään paikallisia suurpetokeskittymiä, jotka vaikuttavat riistaeläinkantoihin tai aiheuttavat konflikteja.
- Kanta-arvioiden on oltava luetettavia.
- Riistaneuvoston vaikutettava aktiivisesti alueen talvehtivaan hirvikantaan ja seurattava yhteislupien sisällä, että verotus kohdistuu paikallisesti sinne, missä vahingot ovat suurimmat.

Muiden tahojen vaikutuskeinoja ryhmien sisäisten ja välisten erojen taustalla oleviin seikkoihin, joita riistaneuvoston jäsenet mainitsivat:

- Metsästäjäliitto voisi vaikuttaa lupapolitiikkaan.
- Maanomistajajärjestöt voisivat vaikuttaa hirvikantoihin ja riistapolitiikkaan huomioimalla suurpetojen välilliset vaikutukset hirvikantojen tiheyksiä arvioitaessa.
- MTK:n ja metsänomistajajärjestöjen tiedotettava asiallisesti ja oikein jäsenilleen.
- Tieviranomaisen, poliisiviranomaisten sekä metsäkeskuksien olisi hyvä raportoida reaaliajassa riistanhoitoyhdistyksille alueellisten riistaneuvostojen kautta alueista, joilla kulloinkin tapahtuu vahinkoja ja on hirvitiheyttä.
- Riistanhoitoyhdistyksen suurriistan virka-apu organisaation kautta tiedonsiirto olisi melko nopeaa.
- Tiedotusvälineille tietoa mitä seuraa, jos hirvikantaa kasvatetaan susikannan kasvattamiseksi.
- Mediassa tulisi käsitellä asioita laajasti ja monipuolisesti.
- Maanomistaja- tai metsänomistajatahot saatava mukaan kokonaisvalitukseen.
- Asia vaatii avoimen kansalaiskeskustelun.
- Tiedotusta korkean hirvikannan aiheuttamista vahingoista jatkettava.
- Riistakeskuksen valtakunnallinen tiedotus ja koulutustoiminta, sekä alan lehdet ja julkaisut.
- Asian avaaminen ylipäättään järkevää esimerkiksi RKTL:lle.
- Laskennalla luotettavasti selvitettävä susikannan suuruus/koko eri alueilla ja sen jälkeen määriteltävä siedettävissä oleva kanta. Toimenpiteet suoritettava RKTL:n, Suomen riistakeskuksen sekä Maa- ja metsätalousministeriön yhteistyönä.

8.3 Yhteenveto

8.3.1 Suomen riistakeskuksen hirvikysely kansalaisille

”Ei lainkaan toivottavaa”-vastausten jakautumisen perusteella kaikista intressiryhmistä eniten hirvitiheyden pitämistä keskimääräistä korkeampana susilauman elinalueilla vastustaa metsänomistaja, joka ei metsästä hirviä. Seuraavaksi eniten esitettyä kehitysehdotusta vastustaa hirviä metsästävä metsänomistaja ja sitten hirvenmetsästäjä, joka ei omista metsää. Vähiten kehitysehdotusta vastustaa vastaaja, joka ei omista metsää eikä metsästä hirviä.

Kun ”ei lainkaan toivottavaa”- vastausten vastausprosentit pienenevät edellä mainitussa intressiryhmien järjestyksessä, ”suuressa määrin toivottavaa”-vastausprosentit sen sijaan suurenevät. Eli pienimmät vastausprosentit ”suu-

ressa määrin toivottavaa”-vastauksessa on intressiryhmässä maanomistajat, jotka eivät metsästä hirviä.

Ryhmien sisällä vastausjakaumissa ei ilmene suuria eroja, kun tarkastellaan susialueen ja sudettomien alueiden vastaajien vastauksia. Suurin ero susialueen ja sudettomien alueiden vastausjakaumissa on kuviossa kymmenen. Eli vastaajien, jotka eivät omista metsää tai metsästä hirviä, ryhmän vastausvaihtoehdossa ”suurena määrin toivottavaa”.

8.3.2 Alueellisten riistaneuvostojen kysely

Opinnäytetyön kohdassa 8.2 on listattu erilaisia Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisten riistaneuvostojen jäsenten ehdotuksia siihen, miten heidän riistaneuvostonsa voisivat toiminnallaan vaikuttaa eritaustaisten ihmisten mielipiteisiin. Mielipiteisiin, jotka liittyvät kehitysehdotukseen ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä”. Vastauksissa ehdotetaan eri asioista tiedottamista, sekä tietouden lisäämistä muun muassa susista ja hirvistä sekä näiden kantojen suhteista. Lisäksi vastauksissa esitetään myös suoraa toimintaa, kuten vaikuttamista suden kannanhoitoon sekä alueen talvehtivaan hirvikantaan.

Kohdassa 8.2 on listattu tarkemmin myös toimia, joilla muut tahot voisivat riistaneuvoston jäsenten mielestä vaikuttaa eritaustaisten ihmisten mielipiteisiin kyseisessä kehitysehdotuksessa. Mainittuja tahoja olivat esimerkiksi metsästäjäliitto, maanomistajajärjestöt, tieviranomaiset ja metsäkeskukset. Näiden tahojen ehdotettiin vaikuttavan toiminnallaan muun muassa lupapolitiikkaan, tiedottamiseen, riistapolitiikkaan sekä valistukseen.

9 POHDINTA OPINNÄYTETYÖPROSESSISTA JA OMASTA OPPIMISESTA

9.1 Esille tulleet ongelmat ja huomiot

Opinnäytetyön aikataulu venyi paljon alkuperäisestä suunnitelmasta. Aikataulun muutokseen vaikutti prosessin alkuvaiheessa se, että Suomen riistakeskukselle lähetettävän tutkimussuunnitelman muotoileminen kesti suunniteltua kauemmin. Tämä johti siihen, että kansalaisten hirvikyselyaineiston luovuttaminen opinnäytetyön teon käyttöön tapahtui odotettua myöhemmin. Myös aineisto oli odotettua laajempi ja siihen tutustuminen vei paljon aikaa. Näin ollen aineiston analysointi venyi vuoden 2012 puolelle.

Kyselyn toteuttaminen ei sujunut aivan ongelmitta. Itse kyselyn luominen ja muotoilu sujui suhteellisen helposti, mutta kyselyn lähettämisen jälkeen ilmeni, että osalle vastaajista ei näkynyt kyselyssä ollut kuva. Selvisi, että ongelma

johtui selainten tietoturvaongelmista. Tietoturvaongelma sen sijaan johtui siitä, ettei kyselyssä ollut kuvaa oltu ladattu Webropolin sisäiselle palvelimelle. Kyseinen ongelma ei ilmennyt kyselyä testanneilla, vaan vasta kyselyn julkaisemisen jälkeen. Ongelma saatiin kuitenkin korjattua vielä samana päivänä, kun se tuli esille.

Myös muita hankaluuksia ilmeni kyselyn toteutuksessa. Tavoitettujen vastaajien kanssa käydyissä puhelinkeskusteluissa tuli ilmi, että joidenkin mielestä kysymykset olivat vaikeasti ymmärrettäviä ja kysely tuntui muutenkin työläältä. Yksi vastaaja oli ymmärtänyt kyselyn kohdan viisi väärin niin, että vastausjakauksia pitäisi tulkita eri ikäryhmien välillä. Jotkin vastaajat kaipailivat myös tietoa kyselyn kuviossa (kuviot 11, s. 33) näkyneiden ryhmien vastaajien määrästä. Yhdellä vastaajalla heräsi kyseisen tiedon puutteen takia epäily kyselyn tarkoitushakuisuudesta. Hänen mielestään nimittäin palkit antavat helposti väärän kuvan vastaajien mielipiteistä, jotka olisi pitänyt suhteuttaa vastaajien lukumäärään. Ilmeni myös, että yhdellä vastaajalla oli lähetysongelmia kyselyn kanssa.

Muita huomioon otettavia seikkoja opinnäytetyön luotettavuutta tarkasteltaessa on se mahdollisuus, että Excelissä saattoi tapahtua virheitä tietojen suodattamisessa. Myös tapa, jolla hirvikyselyn vastaajat on jaoteltu susialueisiin ja sudettomiin alueisiin on kyseenalainen. Jaottelu on tehty ihmisten vastausten perusteella kysymykseen, onko susien läsnäololla ollut vaikutusta vastaajan hirvenmetsästyksen. Susialueiksi luettiin tällä menettelyllä monta sellaista-kin kuntaa, joilla ei RKTL:n susikanta-arvioiden mukaan elele vakituista susilaumaa.

9.2 Oma oppiminen

Opinnäytetyöprosessin alussa opin, miten tehdään tutkimussuunnitelma. Työn teoriaosuutta tehdessä opin paljon uutta asiaa Suomen riistakeskuksen toiminnasta, hirvenmetsästyksen teoriasta, sekä riistanhoitoon liittyvästä lainsäädännöstä. Lisäksi opinnäytetyöprosessin aikana opin työskentelemään aikaisempaa johdonmukaisemmin, kun analysoin kyselyaineistoja ja kirjoitin opinnäytetyöraporttia. Myös kriittinen lukutapani kehittyi, sekä opinnäytetyöprosessin jälkeen tiedostan lähteiden merkitsemisen tärkeyden aikaisempaa paremmin.

Opinnäytetyön tekemisen apuna käytin monia erilaisia ohjelmia, joiden käyttö tuli tutuksi prosessin aikana. Jokaisesta ohjelmasta opin jotain uutta opinnäytetyöprosessin aikana. Ohjelmat olivat kyselytyökalu Webropol, talukkolaskentaohjelma Excel ja nettipuhelupalveluohjelma Skype. Skypeä opettelin käyttämään opinnäytetyötä tehdessä ja käytin sitä hyödyksi työn toimeksiantajan ja tutkijoiden välillä käydyissä puhelinkokouksissa.

Aikaisempi kokemus asiatyylisen raporttien kirjoittamisesta oli suureksi avuksi opinnäytetyön teossa. Prosessin aikana kokemukseni raportoinnista

karttui. Tutustuminen lakiteksteihin ja Suomen lainsäädäntöön ammattikorkeakoulun kursseilla oli suureksi avuksi opinnäytetyön tekemisessä.

Opinnäytetyön tekeminen oli kokonaisuudessaan hyvin opettava sekä mielenkiintoinen prosessi. Lisäksi itseluottamukseni kasvoi huomattavasti opinnäytetyötä tehtäessä. Opinnäytetyön tekeminen oli myös hyvin itsenäistä työskentelyä, joten itsenäisten päätösten tekeminen oli tärkeä osa prosessia. Itsenäisten päätösten tukena käytin hyväksi ohjaajan Monna Alatalon, toimeksiantajan Sami Lyytisen, sekä alan tutkijoiden Jani Pellikan sekä Juha Hiedanpään ohjausta.

LÄHTEET

- Bjärvall, A. & Ullström, S. 2011. Suomen nisäkkäät. Suom. Iris Kalliola & Heidi Kinnunen. Helsinki: Otava.
- Halonen, V-M. 2006a. Hirvi koiran haukussa. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 119–202.
- Halonen, V-M. 2006b. Hihnakoirametsästys. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 203–206.
- Halonen, V-M. 2006c. Hirvikoirien historia Suomessa. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 109–117.
- Halonen, V-M. 2006d. Hirvikoirarodut. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 118–124.
- Hanhineva, R. 2011. Kohti avoimempaa riistapolitiikkaa. Metsästäjä 3, 8. Viitattu 13.1.2012.
<http://www.epaper.fi/reader/?issue=19379;782275a532d183c7261d7481a359dd98;9>
- Härkönen, S. 2006. Kestävä hirvenmetsästys. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 98–105.
- Jokinen, T., Laaksonen, M., Ovaskainen, O., Salminen, A., Salo, P., Säynevirta, S., Vilka, L. & Manninen, L. 2009. Suden suusta. Luonto-Liiton susiopus. Painohäme.
- Kairikko, J.K. 2006. Tuliaseista toiseen maailmansotaan. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 15–24.
- Kansalaiskysely hirvistä ja hirvikannan hoidosta. 2011. Suomen riistakeskus.
- Kantapuu. n.d. Hukkaliivi. Viitattu 26.3.2012.
[http://www.kantapuu.fi/objectinfo.php?id=59096&image_id=59097&viewimg=1&prms=s_class%3D2%26s_adv\[0\]%3Dkoiratarvikkeet%26s_advfrom\[0\]%3D1](http://www.kantapuu.fi/objectinfo.php?id=59096&image_id=59097&viewimg=1&prms=s_class%3D2%26s_adv[0]%3Dkoiratarvikkeet%26s_advfrom[0]%3D1)
- Kojola, I. & Kuittinen, J. 2002. Wolf attacks on dogs in Finland. Wildlife Society Bulletin 30 (2), 498–501.
- Lappalainen, A. 2005. Suden jäljet. Hämeenlinna: Metsäkustannus Oy.
- Liikennevirasto. 2011. Hirvionnettomuudet maanteillä vuonna 2010. Liikenneviraston tilastoja 4. Helsinki: Liikennevirasto. Viitattu 31.3.2012.

http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf3/lti_2011-04_hirvielainonnettomuudet_maanteilla_web.pdf

Luonnossa.net. n.d. Hirvenmetsästys. Viitattu 2.2.2012.
<http://www.luonnossa.net/Hirvenmetsastys/Hirvenmetsastys/hirvenmetsastys.html>

Luonto-Liitto. 2011a. Luonto-Liitto – Muutos lähtee pienestä. Viitattu 17.1.2012. <http://luontoliitto.fi/luontoliitto.html>

Luonto-Liitto. 2011b. Toimintaryhmät ja jaostot. Viitattu 17.1.2012.
http://luontoliitto.fi/luontoliitto/toimintaryhmat.html#It%C3%A4meri-ryhm%C3%A4_ja_jaosto

Luonto-Liitto. 2012a. Tiedote. 16.1. Susilla pelottelusta kadonnut suhteellisuudentaju. Viitattu 24.2.2012. <http://www.luontoliitto.fi/tiedotteet/susilla-pelottelusta-kadonnut-suhteellisuudentaju>

Luonto-Liitto. 2012b. Tiedote. 11.1.2012. Luonto-Liitto vaatii poliisin myöntämien sudenkaatolupien järjeistämistä. Viitattu 11.5.2012.
<http://www.luontoliitto.fi/tiedotteet/luonto-liitto-vaatii-poliisin-sudenkaatolupien-jarkeistamista>

Luonto-Liitto. n.d.a. Susiryhmä. Viitattu 17.1.2012.
<http://luontoliitto.fi/susiryhma/info/>

Luonto-Liitto. n.d.b. Tavoitteet. Viitattu 17.1.2012.
<http://luontoliitto.fi/susiryhma/info/tavoitteet/>

Lyytinen, S. 13.5.2012. Opparikommentteja. Vastaanottaja Emmi Ikäheimo. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 14.5.2012.

Maa- ja metsätalousministeriö. 2005. Suomen susikannan hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 11:2005. Vammalan Kirjapaino Oy.
http://wwwb.mmm.fi/julkaisut/julkaisusarja/2005/MMMjulkaisu2005_11.pdf

Maa- ja metsätalousministeriö. n.d. Hirvivahingot. Viitattu 24.2.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/riistatalous/riistavahingot/hirvivahingot.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2011a. Tiedote. Hirvivahingot vähenivät – hirvikannalle laaditaan hoitosuunnitelma. Viitattu 23.2.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/110414_hirvivahingot.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2011b. Susipuhelin 020 5751 701. Viitattu 10.3.2012.

http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/kalastus_riista_porot/susipuhelin.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2011c. Tiedote. Maa- ja metsätalousministeriö selvittää susikannan taantumista. Viitattu 9.3.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/110211_susikanta.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012a. Hirvikanta asetetuissa tavoitteissa – syksyn jahdeissa kaadettiin 58 000 hirveä. Viitattu 26.3.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/luonnonvarayhteistyö/luonnonvarauutiset/120208_hirvikanta_tavoitteessa.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012b. Tiedote. 15 suden lisäksi poronhoitoalueelle. Viitattu 7.3.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/120306_susi.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012c. Tiedote. Viime vuoden suurpetovahinkoja ei voida maksaa täysimääräisenä. Viitattu 24.4.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/120420_suurpetovahingot.html

Maa- ja metsätalousministeriö. 2012d. Tiedote. Susikiintiötä lisätään poronhoitoalueelle – asetusluonnos lausunnolle. Viitattu 10.3.2012.
http://www.mmm.fi/fi/index/etusivu/tiedotteet/120206_susikiintiöt.html

Metsähallitus. 2009a. Suurpedot. Vahinkojen ehkäisy. Viitattu 23.2.2012.
http://www.suurpedot.fi/www/fi/suurpedot_ja_me/vahingot/ehkaisy.php

Metsähallitus. 2009b. Suurpedot. Suurpedot ja porotalous. Viitattu 9.3.2012.
http://www.suurpedot.fi/www/fi/suurpedot_ja_me/vahingot/porotalous.php

Metsähallitus. 2009c. Suurpedot. Kotieläimet. Viitattu 9.3.2012.
http://www.suurpedot.fi/www/fi/suurpedot_ja_me/vahingot/muut_elaimet.php

Metsähallitus. 2011. Erävalvonta valtion mailla. Viitattu 1.2.2012.
<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/EraValvonta/Sivut/EraValvonta.aspx>

Metsähallitus. 2012. Tiedote. Suurpetoihin kohdistuneet rikokset vähenivät valtion mailla. Viitattu 6.3.2012.
<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/ajankohtaista/tiedotteet2012/Sivut/Suurpetoihinkohdistuneetrikoksetvahenivatvaltionmailla.aspx>

Metsästysasetus nro 666/1993. 12.7.1993.

Metsästysinfo. n.d. Hirvi. Viitattu 2.2.2012.
<http://www.metsastysinfo.com/metsastysinfo/riistaelaimet/hirvi.html>

Metsästäjien Keskusjärjestö & Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2011. RiistaWeb. Riistatiedot. Viitattu 31.1.2012.
<http://riistaweb.riista.fi/riistatiedot/riistatietohaku.mhtml>

MetsästysL, Metsästyslaki nro 615/1993. 28.6.1993.

MMMa, Maa- ja metsätalousministeriön asetus elävän riistaeläimen ohjeellisista arvoista nro 241/2010. 7.4.2010.

MTV3. 2011. Hirvien salametsästys luultua yleisempää. Viitattu 1.2.2012.
<http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/2011/04/1309700/hirvien-salametsastys-luultua-yleisempaa>

Norberg, H., Kojola, I. & Härkönen, S. 2010. Petovahinkojen tunnistamisopas. Äänekoski: Keski-Suomen Painotuote.

Nygrén, K. & Wallén, M-J. 2001. Hirvi tietosanakirja. Helsinki: Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Viitattu 30.2.2012.
http://www.riista.fi/data/attachments/Petovahinko-opas_netti.pdf

Pellikka, J. 2012. Kansallisen hirvistrategian valmisteluun kuuluvan kansalaiskysely - alustava tulosten analyysi. Kansallinen taso.

Pitkänen, J. 2011. Suurpetojen tappamat tai vahingoittamat koirat korvataan. Metsästäjä 3, 44. Viitattu 30.2.2012.
<http://www.epaper.fi/reader/?issue=19379;782275a532d183c7261d7481a359dd98;9>

Poliisilaki nro 493/1995. 7.4.1995

Rannikko, P., Hiedanpää, J., Pellikka, J., Ratamäki, O., Härkönen, S. & Salmi, P. 2011. Kohtaamisia metsässä : eläinkiistoista yhteistoimintaan. Helsinki: Metsäkustannus.

RHL, Riistahallintolaki nro 158/2011. 18.2.2011.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2008. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen arvio susitilanteesta, lisääntymistuotosta sekä metsästettävyydestä poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella. Dnro 269/301/2008. Lausunto maa- ja metsätalousministeriölle. Viitattu 28.2.2012.
<http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/Suurpedot/Lausunnot/s2008.pdf>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2010. Hirvikanta vuonna 2010. Viitattu 30.1.2012. http://www.rktl.fi/riista/riistavarat/hirvikanta_vuonna.html

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2011. Hirvikannan seuranta. Viitattu 17.1.2012. http://www.rktl.fi/riista/hirvielaimet/hirvikannan_seuranta.html

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2012a. Tiedote. RKTL aloitti susien pannoittamisen. Viitattu 23.2.2012. http://www.rktl.fi/tiedotteet/rktl_aloitti_susien.html

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2012b. Lausunto Suomen susitilanteesta. RKTL 224/301/2011 Viitattu 28.2.2012. <http://www.rktl.fi/www/uploads/pdf/Suurpedot/Lausunnot/s2012.pdf>

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 2012c. Tiedote. Porojen liikennekuolemat vuosina 2005–2011 - keskimäärin 4 000 poroa kuolee liikenteessä vuodessa. Viitattu 18.4.2012. http://www.rktl.fi/tiedotteet/porojen_liikennekuolemat_vuosina.html

RikosL, Rikoslaki nro 39/1889. 19.12.1889.

Ruusila, V. 2006a. Lihaa tiinuun koiralla. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 116.

Ruusila, V. 2006b. Hirvitutkimus. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 72–78.

Ruusila, V. 2006c. Hirvi ja suurpedot. Teoksessa Malinen, J. (toim.) Hirvenmetsästyksen käsikirja. Helsinki: Otava, 64–65.

RVH, Riistavahinkolaki nro 105/2009. 27.2.2009.

Saavalainen, H. 2011. Suomen susikanta romahti salametsästyksen takia. Helsingin Sanomat 21.9.2011, A10.

Salakaadot seis. n.d. Kotieläinvahingot. Luonto-Liiton Susiryhmä. Viitattu 9.3.2012. <http://www.salakaadotseis.fi/ihminen-ja-susi/kotielainvahingot/>

Salakaadot seis. 2011a. Kampanja. Luonto-Liiton Susiryhmä. Viitattu 17.1.2012. <http://www.salakaadotseis.fi/kampanja/>

Salakaadot seis. 2011b. Tiedote. Luonto-Liiton Salakaadot seis –kampanjalle Pandapalkinto. Viitattu 7.3.2012. <http://www.salakaadotseis.fi/2011/02/02/luonto-liiton-salakaadot-seis-kampanjalle-pandapalkinto/>

Sarvi. 2012. Riista-asioiden uutiskirje. Suomen riistakeskus susipolitiikan toteuttajana. Maaliskuu 2012. Viitattu 7.3.2012. <http://mmm.multiedition.fi/sarvi/sarvet/1-2012/fi/4.php>

Suomen luonnonsuojeluliitto. 2012. Tiedote. Susivahingot eivät ole lisääntyneet – ei syytä hysteriaan. Viitattu 20.2.2012. <http://www.sll.fi/tiedotus/tiedotteet/liitto/2012/susivahingot-eivaet-ole-lisaaentyneet-2014-ei-syytae-hysteriaan>

Suomen riistakeskus. n.d.a. Osallistumismahdollisuudet. Viitattu 14.5.2012. http://riista.fi/index.php?group=00000419&mag_nr=12

Suomen riistakeskus. n.d.b. Hirvikannan hoitosuunnitelman laatiminen. Viitattu 26.3.2012. http://www.riista.fi/index.php?group=00000418&mag_nr=12

Suomen riistakeskus. 2011a. Suomen riistakeskus. Viitattu 8.12.2011. http://www.riista.fi/?mag_nr=9

Suomen riistakeskus. 2011b. Riistakeskuksen tehtävät. Viitattu 8.12.2011. http://www.riista.fi/index.php?group=00000357&mag_nr=9

Suomen riistakeskus. 2011c. Riistakeskuksen hallitus. Viitattu 8.12.2011. http://www.riista.fi/index.php?group=00000434&mag_nr=9

Suomen riistakeskus. 2011d. Valtakunnallinen riistaneuvosto. Viitattu 8.12.2011. http://www.riista.fi/index.php?group=00000414&mag_nr=9

Suomen riistakeskus. 2011e. Riistakeskuksen hallinto. Viitattu 8.12.2011. http://www.riista.fi/index.php?group=00000130&mag_nr=9

Suomen riistakeskus. 2011f. Alueelliset riistaneuvostot. Viitattu 8.12.2011. http://www.riista.fi/index.php?group=00000415&mag_nr=9

Suomen riistakeskus. 2011g. Hirvieläinten pyyntiluvat. Viitattu 18.1.2012. http://www.riista.fi/index.php?group=00000272&mag_nr=14

Susiryhmä. 2011. Petolähettilään kouluvierailumateriaali.

Tapiola-ryhmä. 2012. Vakuutusehdot 810. Koiravakuutukset. Voimassa 1.1.2012. Viitattu 16.3.2012. http://www.tapiola.fi/NR/rdonlyres/86C2924D-D970-49BD-94C4-40D2CFA8C987/0/C07084_koira_netti.pdf

Ultracom Oy. n.d. Ultrapoint – Omistajan käsikirja DoGPS. Viitattu 8.5.2012. <http://www.rxtx-tuote.fi/kuvat/dogps2008.pdf>

Valtioneuvosto. 2012. Suomi ja Euroopan unioni. Viitattu 7.3.2012. <http://valtioneuvosto.fi/eu/suomi-ja-eu/fi.jsp>

Hirvivaara susialueella – Pitäisikö susilauman elinalueella pitää keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä

Valtion ympäristöhallinto. 2010. Pyyntitalous. Viitattu 30.1.2012.
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=25540&lan=FI>

Vilkkä, L. 2008. Susi luonnossa ja kulttuurissa. Helsinki: Cosmoprint Oy.

Yliselä, A. 8.3.2012. Susiryhmän jäsenmäärä. Vastaanottaja Emmi Ikäheimo.
[Sähköpostiviesti]. Viitattu 8.3.2012.

SATAKUNNAN JA VARSINAIS-SUOMEN ALUEELLISILLE
RIISTANEUVOSTOILLE TOTEUTETUN KYSELYN SAATEVIESTI

Arvoisa alueellisen riistaneuvoston jäsen,

Kysymys hirvieläin- ja susikantojen hoidon yhteyksistä, ongelmista ja ratkaisukeinoista on tullut ajankohtaiseksi Länsi-Suomessa viime vuosikymmenen aikana. Kertyneitä kokemuksia vasten alueen riistaneuvostojen jäsenten näkemykset tästä kysymyksestä ovat erityisen arvokkaita.

Suomen riistakeskus toteutti hirvikannan hoitoa käsittelevän kyselyn kansalaisille viime syksynä. Kysely oli osa valmisteilla olevaa hirvikannan hoitosuunnitelmaa. Kysely sisälsi osion, jossa tiedusteltiin kansalaisten suhtautumista erilaisiin kannanhoidon kehittämisehdotuksiin. Yksi ehdotuksista oli seuraavanlainen: Alueilla, joilla elää susilauma, pyritäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä. Tähän ehdotukseen liittyvät vastaukset muodostavat pohjan opinnäytetyölle, jossa tarkastellaan eritaustaisten ihmisten suhtautumista tähän väitteeseen ja taustalla olevia tekijöitä. Jatkokastelun muodostavat asiantuntijoiden tulkinnat kansalaisvastauksista ja tulosten hyödynnettävyydestä. Tässä kohtaa kaipaisimme apuasi.

Alta löydät linkin kyselyyn, jossa esittelemme kansalaiskyselyn tulosta esittelevän kuvan. Oheisilla kysymyksillä haluaisimme kartoittaa tulkintojasi tulosten kuvaamasta tilanteesta sekä tulosten hyödynnettävyydestä alueellisen riistaneuvoston työssä. Tulokset koostetaan osaksi opinnäytetyötä, joka toimitetaan sähköpostitse kaikille Varsinais-Suomen ja Satakunnan riistaneuvostojen jäsenille. Esittelemme työn tuloksia mahdollisuuksien ja halujen mukaan myös alueneuvostojen kokouksissa.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Kysely sisältää vain yhden kyselysivun ja kyselyn voi halutessaan keskeyttää ja palata siihen myöhemmin. Toivomme teidän vastaavan kyselyyn viikon kuluessa eli 21.3 mennessä.

Kysely löytyy seuraavasta linkistä:

<https://www.webropolsurveys.com/S/E817471616D9DD98.par>

Suuri kiitos vastauksestasi!

Yhteistyöterveisin,

yo Emmi Ikäheimo, Hämeen ammattikorkeakoulu
MMT, dos. Jani Pellikka, RKTL

Kysely alueellisten riistaneuvostojen jäsenille

Arvoisa alueellisen riistaneuvoston jäsen,

Kysymys hirvieläin- ja susikantojen hoidon yhteyksistä, ongelmista ja ratkaisukeinoista on tullut ajankohtaiseksi Länsi-Suomessa viime vuosikymmenen aikana. Alueellisten riistaneuvostojen jäsenten kertyneet kokemukset ja näkemykset tästä kysymyksestä ovat erityisen arvokkaita.

Suomen riistakeskus toteutti hirvikannan hoitoa käsittelevän kyselyn kansalaisille viime syksynä. Kysely oli osa valmisteilla olevaa hirvikannan hoitosuunnitelmaa. Kysely sisälsi osion, jossa tiedusteltiin kansalaisten suhtautumista erilaisiin kannanhoidon kehittämisehdotuksiin. Yksi ehdotuksista oli seuraavanlainen: ”Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä”. Tähän ehdotukseen liittyvät vastaukset muodostavat pohjan opinnäytetyölle, jossa tarkastellaan eritaustaisten ihmisten suhtautumista tähän väitteeseen ja taustalla olevia tekijöitä. Jatkotarkastelun muodostavat asiantuntijoiden tulkinnat kansalaisvastauksista ja tulosten hyödynnettävyydestä. Tässä kohtaa kaipaisimme apuasi.

Esittelemme alla kansalaiskyselyn tulosta esittelevän kuvan. Oheisilla kysymyksillä haluaisimme kartoittaa tulkintojasi tulosten kuvaamasta tilanteesta sekä tulosten hyödynnettävyydestä alueellisen riistaneuvoston työssä. Tulokset koostetaan osaksi opinnäytetyötä, joka toimitetaan sähköpostitse kaikille Varsinais-Suomen ja Satakunnan riistaneuvostojen jäsenille. Esittelemme työn tuloksia mahdollisuuksien ja halujen mukaan myös alueeneuvostojen kokouksissa. Vastaaminen palvelee sitä paremmin riistaneuvoston ja tutkimuksen tarpeita, mitä kattavammin kyselyyn osallistutaan, joten toivomme aktiivista osanottoa.

Mikäli haluat pitää taukoa vastaamisessa ja jatkaa myöhemmin, paina kyselyn alalaidassa olevaa "Keskeytys"-painiketta. Sinulle annetaan linkki, jota painamalla pääset takaisin muokkaamaan kesken jäänyttä kyselyä.

Perustiedot

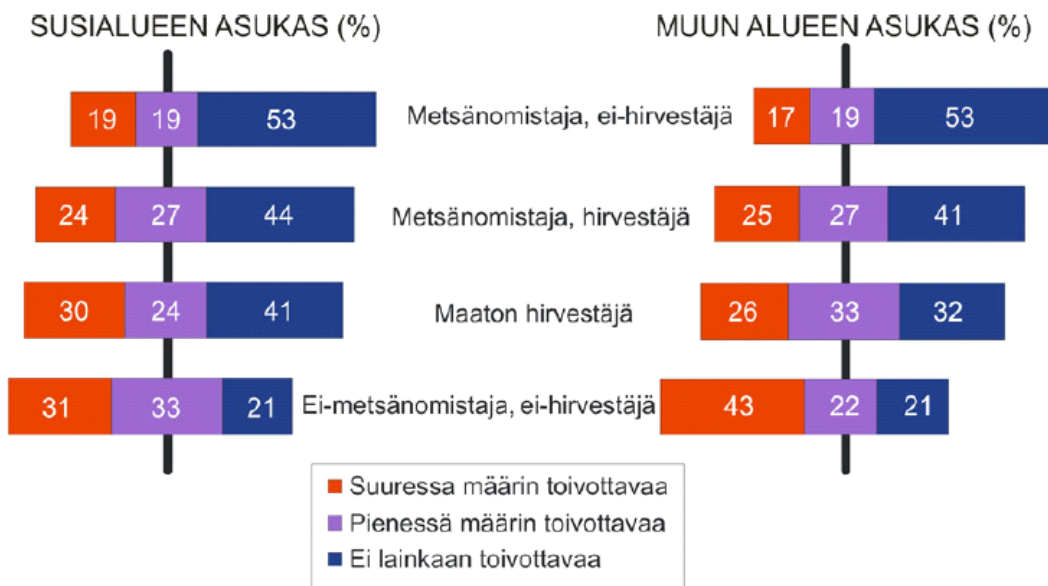
1. Minkä alueellisen riistaneuvoston jäsen olet? *

- Satakunnan
 Varsinais-Suomen

2. Mitä tahoa tai organisaatiota edustat riistaneuvostossa? *

Tehtävä

3. Kuva esittelee Suomen riistakeskuksen toteuttaman kansalaiskyselyn tulosta kehitysehdotuksesta: "Alueilla, joilla elää susilauma, pyrittäisiin pitämään keskimääräistä korkeampaa hirvitiheyttä". Kuvasta on jätetty pois "En osaa sanoa" -vastaukset, jonka vuoksi luvut eivät summaudu sataan.

4. Miten tulkitset vastausten jakautumista seuraavien ryhmien sisällä (alueittain, alueiden välillä)? *

Metsänomistaja, ei-hirvestäjä *

Metsänomistaja, hirvestäjä *

Maaton hirvestäjä *

Ei-metsänomistaja, ei-hirvestäjä *

5. Miten tulkitset vastausten jakautumista eri ryhmien välillä? *

6. Onko edellä kuvatussa ryhmien sisäisten ja ryhmien välisten erojen taustalla seikkoja, joihin riistaneuvostosi voisi ja joihin sen tulisi pyrkiä vaikuttamaan? Millä tavalla? *

7. Onko edellä mainittujen erojen taustalla seikkoja, joihin jokin muu taho kuin riistaneuvostosi voisi ja sen tulisi pyrkiä vaikuttamaan? Mikä tämä taho on ja miten se voisi vaikuttaa? *

Keskeytä

VAHVISTA VASTAUSTEN LÄHETYS

Lähetä